МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

магістра

на тему: **«ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ КРЕАТИВНОГО РОЗВИТКУ ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ»**

Виконала: студентка 2 курсу, групи 8.0123-з
спеціальності 012 «Дошкільна освіта»
освітньо-професійної програми «Дошкільна освіта»
О. О. Кисиличина

Керівник: доцент кафедри дошкільної та початкової освіти, к. пед. н., доц._____ О. О. Самсонова

Рецензент: доцент кафедри дошкільної та початкової освіти, к. пед. н., доц. _____ А. Ф. Курінна

Запоріжжя
2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет соціальної педагогіки та психології
Кафедра дошкільної та початкової освіти
Рівень вищої освіти магістр
Спеціальність 012 Дошкільна освіта
Освітньо-професійна програма Дошкільна освіта

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри_____
«____» _____ 2024 року

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТЦІ (СТУДЕНТОВІ)

Кисиличиній Оксані Олександрівні

1. Тема роботи: «Педагогічні умови креативного розвитку вихователів закладів дошкільної освіти»
керівник роботи Самсонова Олена Олександрівна, доцент кафедри дошкільної та початкової освіти, к. пед. н.
затверджені наказом ЗНУ від «24» вересня 2024 р. № 1446-с

2. Строк подання студентом роботи: 28.11.2024 р.

3. Вихідні дані до роботи: аналіз та узагальнення психолого-педагогічної, соціальної й філософської літератури.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, що належить розробити): з'ясувати сутність поняття «креативність», «креативний розвиток», «творчість», «педагогічна креативність»; розкрито завдання креативного розвитку вихователів, визначено риси креативної особистості педагога; визначити педагогічні умови креативного розвитку вихователів; визначено рівні сформованості креативності; дослідити рівень сформованості креативності розробити методичні рекомендації щодо розвиткку креативності вихователів закладів дошкільної освіти.

5. Перелік графічного матеріалу: 5 таблиць, 15 рисунків з результатами дослідження.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Консультант	Дата, підпис	
		Завдання видав	Завдання прийняв
Вступ	Самсонова О. О.	01.11.2023 р.	29.11.2023 р.
Розділ 1	Самсонова О. О.	06.12.2023 р.	22.04.2023 р.
Розділ 2	Самсонова О. О.	16.06.2024 р.	12.09.2024 р.
Висновки	Самсонова О. О.	19.09.2024 р.	29.09.2024 р.
Додатки	Самсонова О. О.	10.10.2024 р.	28.10.2024 р.

7. Дата видачі завдання: 23.09.2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Збір та систематизація матеріалу	жовтень	виконано
2	Аналіз наукових джерел	листопад	виконано
3	Написання вступу	грудень-березень	виконано
4	Написання першого розділу	квітень-вересень	виконано
5	Написання другого розділу	вересень	виконано
6	Написання висновків	жовтень	виконано
7	Оформлення роботи, рецензування	жовтень-листопад	виконано
8	Захист	грудень	

Студент _____ О. О. Кисиличина
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____ О. О. Самсонова
(підпис) (прізвище та ініціали)

Нормоконтроль

Нормоконтролер _____ Н. В. Вахняк
(підпис) (прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота: 51 с., 5 таблиць, 15 рисунків, 67 джерел.

Мета дослідження: теоретичне та практичне обґрунтування педагогічних умов креативного розвитку педагогів.

Об’єкт дослідження: процес креативного розвитку вихователів закладів дошкільної освіти.

Предмет дослідження: педагогічні умови креативного розвитку вихователів закладів дошкільної освіти.

Методи дослідження: аналіз та узагальнення наукових джерел; спостереження, опитування.

Теоретичне значення: обґрунтовати педагогічні умови креативного розвитку вихователів закладів дошкільної освіти, що забезпечують правильно підібрані форми та методи роботи у формуванні креативності вихователів закладів дошкільної освіти, визначено етапи розвитку креативності, принципи розвитку креативності, риси креативної особистості.

Практичне значення: впровадження визначених педагогічних умов розвитку креативності вихователів до освітнього процесу закладу дошкільної освіти; розроблення методичних рекомендацій щодо розвитку креативності вихователів закладів дошкільної освіти в умовах ЗДО.

Галузь використання: заклади дошкільної освіти.

КРЕАТИВНІСТЬ, КРЕАТИВНИЙ РОЗВИТОК, ТВОРЧІСТЬ, ВИХОВАТЕЛЬ, ЗАКЛАД ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ, ПЕДАГОГІЧНА КРЕАТИВНІСТЬ

SUMMARY

Kusuluchina O. O. Pedagogical conditions of creative development of preschool teachers

The qualification work consists of an introduction, 2 parts, conclusions, a list of used literature (67 items, 5 of foreign origin) and 3 appendix on 13 pages.

The work examines the problem of creative development of educators.

The purpose of the research: theoretical and practical substantiation of pedagogical conditions of creative development of teachers.

The research tasks:

1) to find out the essence of the concept of "creativity", "creative development", "creativity", "pedagogical creativity".

2) to reveal the task of creative development of educators, to determine the features of the creative personality of a pedagogue.

3) to determine the specifics of the implementation of gamification in the conditions of a preschool education institution, to substantiate the model of formation of inclusive competence of educators of preschool education institutions.

4) to define and characterize the pedagogical conditions of creative development of teachers of preschool education institutions.

5) to investigate the level of creativity of teachers of preschool education institutions.

6) develop methodical recommendations for working with teachers of preschool education institutions on creative development.

The object the process of creative development of preschool teachers.

The research subject: pedagogical conditions of creative development of preschool teachers.

The part 1 "Theoretical aspects of the problem of creativity development of preschool teachers. In the course of the study, the essence of the concepts "creativity", "creative development", "creativity", "pedagogical creativity" was determined, the

task of creative development of educators was revealed, and the features of the teacher's creative personality were determined.

The part 2 "The method of creativity development among teachers of preschool education institutions" Taking into account these factors, the following pedagogical conditions for the creative development of educators have been defined:

1. Coordination of the work of the management of the preschool education institution for the creative development of educators.

2. Ensuring a personal and activity approach to the development of educators' creativity.

3. Implementation of the model of creative development.We have developed methodological recommendations for forming the the problem of formation of inclusive competence of educators.

In our opinion, as a result, the implementation of the conditions and taking into account the proposed methodical recommendations in the work of the educator will increase the level of creativity of preschool education specialists.

Keywords: creativity, creative development, creativity, teacher, pre-school education institution, pedagogical creativity.

ЗМІСТ

Вступ…….. 8

Розділ 1. Теоретичні аспекти проблеми розвитку креативності вихователів закладів дошкільної освіти..... 11

1.1. Креативність як предмет наукових досліджень вчених.....……. 11

1.2. Креативність та творчість у дошкільній освіті……... 15

1.3. Особливості креативного розвитку вихователів закладів дошкільної освіти……. 17

Розділ 2. Методика розвитку креативності у вихователів закладів дошкільної освіти……. 23

2.1. Педагогічні умови креативного розвитку вихователів закладів дошкільної освіти……..... 23

2.2. Дослідження рівнів сформованості креативності вихователів закладів дошкільної освіти……..……...……... 29

2.3. Методичні рекомендації щодо креативного розвитку вихователів закладів дошкільної освіти..... 40

Висновки……...…… 57

Список використаних джерел……...……..… 59

Додатки…….. 66

ВСТУП

В умовах сьогодення є актуальним питання розвитку креативності особистості. Креативність є вимогою роботодавців на сьогодні, за дослідженням науковців ще з 2016 року креативність посідала восьме місце у вимогах до фахівців різних сфер. На сьогодні за дослідженнями вчених креативність займає друге місце серед характеристик конкурентоспроможного фахівця.

Креативність необхідна особистості у професійній діяльності та повсякденному житті при вирішенні деяких завдань, викликів, труднощів. Креативність тісно пов´язана з розвитком критичного мислення особистості. Якщо у людини розвинуте критичне мислення, людина має можливість швидко знайти вихід, шляхи вирішення проблеми.

На сьогодні важлива креативність та креативний розвиток вихователів закладів дошкільної освіти. За держаним стандартом підготовки вихователів ЗДО визначено, що педагог має бути творчим, креативним, гтовим до ризиків, створення та генерування нових ідей.

Питання креативного розвитку вихователів закладів дошкільної освіти досліджують сучасні науковці А. Мельничук, Н. Кудикіна, С. Воробйова, В. Рижук, П. Колосов, О. Жорник та інші. Вчені зазначають, якщо з дітьми працюватиме креативний педагог, то вихованці з огляду на зразок вихователя також будуть виявляти ініціативу до креативної та творчої діяльності.

На думку Л. Зданевич, О. Курило, О. Попович [25] необхідно розвивати творчий потенціал педагогів ще на етапі підготовки їх у закладі вищої освіти.

Як зазначає А. Іванченко креативність тісно пов´язана з розвитком психічних пізнавальних процесів особистості [28].

На думку В. Сухомлинського, кожна дитина має право на те, щоб її думка була почутою, ініціатива підтримувалась педагогами до творчої діяльності. Саме через практичну діяльністьвважає педагог діти закладу дошкільної освіти мають отримувати та засвоювати ефективно знання.

У Базовому компоненті дошкільної освіти зазначено, що розвиток творчої дитини є одним із завдань дошкільної освіти. У розрізі формування компетентностей дітей дошкільного віку необхідно педагогам спрямовувати свою діяльність на креативний підхід до організації освітнього процесу з дітьми та реалізації освітніх завдань, що передбачені програмами розвитку дітей дошкільного віку [4, с. 6].

Питання розвитку креативності та творчості особистості дитини, дорослої людини, педагога є центром дослідження багатьох науковців на сьогодні. Проте, на нашу думку, ця проблема потребує детального вивчення. А саме, вивчення з боку науковців, практиків, вихователів закладів дошкільної освіти. Визначення науковцями педагогічних та організаційно-педагогічних умов креативного розвитку вихователів закладів дошкільної освіти.

З огляду на вище зазначені аспекти, це зумовило вибір теми нашого дослідження «Педагогічні умови креативного розвитку вихователів закладів дошкільної освіти».

Мета дослідження полягає у теоретичному та практичному обґрунтуванні педагогічних умов креативного розвитку педагогів.

Завдання дослідження:

1. З’ясувати сутність поняття «креативність», «креативний розвиток», «творчість», «педагогічна креативність».

2. Розкрити завдання креативного розвитку вихователів, визначити риси креативної особистості педагога ЗДО.

3. Визначити особливості впровадження гейміфікації в умовах закладу дошкільної освіти, обґрунтувати модель формування інклюзивної компетентності вихователів закладів дошкільної освіти.

4. Визначити та охарактеризувати педагогічні умови креативного розвитку вихователів закладів дошкільної освіти.

5. Дослідити рівень сформованості креативності вихователів закладів дошкільної освіти

6. Розробити методичні рекомендації щодо роботи з вихователями закладів

дошкільної освіти з креативного розвитку.

Об’єкт дослідження – процес креативного розвитку вихователів закладів дошкільної освіти.

Предмет дослідження – педагогічні умови креативного розвитку вихователів закладів дошкільної освіти.

Методи дослідження: аналіз та узагальнення наукових джерел; спостереження, опитування.

Теоретичне значення полягає в обґрунтуванні педагогічних умовикреативного розвитку вихователів закладів дошкільної освіти, що забезпечують правильно підібрані форми та методи роботи у формуванні креативності вихователів закладів дошкільної освіти, визначенні етапів розвитку креативності, принципів розвитку креативності, рис креативної особистості.

Практичне значення дослідження полягає в впровадження визначених педагогічних умов розвитку креативності вихователів до освітнього процесу закладу дошкільної освіти; розроблення методичних рекомендацій щодо розвитку креативності вихователів закладів дошкільної освіти в умовах ЗДО.

Результати дослідження можуть бути застосовані вихователями-методистами, вихователями, керівниками закладів дошкільної освіти та іншими педагогічними працівниками у власній методичній, практичній діяльності задля розвитку креативності вихователів закладів дошкільної освіти, їх підготовки до креативного розвитку дошкільників.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОСТІ ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

1.1. Креативність як предмет наукових досліджень вчених

На сьогодні креативність є обов'язковою характеристикою особистості. Якщо людина влаштовується на робоче місце, вона обов'язково має скласти і преставити резюме. Креативність є характеристикою, яка вимагається роботодавцями під час співбесіди у різних сферах діяльності.

Проблема розвитку креативності педагогів є центром наукових досліджень вчених. Цю проблему висвітлюють у своїх працях науковці: С. Гаврилюк [11], Л. Добріна [17], О. Донченко [18], І. Карабаєва [31], Л. Корольова [33], А. Крицька [34] та інші.

Для подальшого нашого дослідження вважаємо необхідним розкрити основні поняття теми: «креативність», «креативний розвиток», «творчість», «педагогічна креативність».

Поняття «креативність» визначається педагогами як творча, новаторська діяльність; новітній термін, яким окреслюються «творчі здібності індивіда, що характеризуються здатністю до продукування принципово нових ідей і що входять в структуру обдарованості як незалежний фактор» [26].

І. Зязюн визначає «креативність» як творчі здібності особистості, що сприяють, дають можливість людині створювати та генерувати, впроваджувати визначальні для неї нові ідеї [27].

О. Клепіков трактує «креативність» як загальну здатність до творчості та властивість особистості, яка є набутою, а не вродженою [32].

В. Моляко визначає «креативність» як процес прояву власної індивідуальності особистості, її здатність виходити за межі заданої ситуації, комфорту, можливість знаходження нових рішень [40].

Враховуючи дослідження вчених одначеного поняття ми дійшли власного трактування дефініції «креативність», як здатність людини створювати, генерувати нові ідеї, впроваджувати їх у життя та професійну діяльність, можливість і бажання креативного розвитку протягом життя.

Вважаємо необхідним узагальнити думки вчених щодо поняття «креативність». Отже, нами здійснено багатовекторний аналіз дефініції «креативність» (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Сучасні характеристики сутності поняття «креативність»

Дослідники	Сутність поняття «креативність»
О. Музики	«Креативність» є творча, новаторська діяльність; новітній термін, яким окреслюються «творчі здібності індивіда, що характеризуються здатністю до продукування принципово нових ідей і що входять в структуру обдарованості як незалежний фактор».
І. Зязюн	«Креативність» є творчі здібності особистості, що сприяють, дають можливість людині створювати та генерувати, впроваджувати визначальні для неї нові ідеї.
О. Клепіков	«Креативність» є здатність до творчості та властивість особистості, яка є набутою, а не вродженою.
В. Моляко	«Креативність» – процес прояву власної індивідуальності особистості, її здатність виходити за межі заданої ситуації, комфорту, можливість знаходження нових рішень.
Власне визначення	«Креативність» як здатність людини створювати, генерувати нові ідеї, впроваджувати їх у життя та професійну діяльність, можливість і бажання креативного розвитку протягом життя.

Поняття «креативний розвиток» трактується вченими як здатність породжувати незвичайні ідеї, відхилятися від традиційних схем мислення, швидко вирішувати проблемні ситуації [45].

Ми вважаємо що креативний розвиток має бути успішним та ефективним для особистості за умови розвитку психічних пізнавальних процесів на високому рівні.

Поняття «творчість» є діяльність людини, спрямована на створення якісно нових, невідомих раніше духовних або матеріальних цінностей (нові твори мистецтва, наукові відкриття, інженерно-технологічні, управлінські чи інші інновації тощо) [41].

За дослідженням наукової літервтури поняття творчості та креативності не мають однакової характеристикит, отже іх не можна називати як тотожні поняття.

Центром дослідження педагогічної креативності є накові праці вчених: К. Ніколенко [42], В. Павленко [43], М. Рогачко-Островської [49], С. Сисоєвої [51], Н. Тарапака [56], О. Товканець [58], Л. Шаргіна [60].

Педагогічна креативність розкривається вченими як «високий рівень пошуково-дослідницької діяльності вихователя, що стимулює вихованців до самостійної навчальної, ігрової, дослідницької діяльності» [59].

На нашу думку педагогічна креативність характеризується здатністю педагога до пошуку цікавих ідей щодо організації освітнього процесу з дітьми, прийняття ним власних рішень, схильність до професійних ризиків та підтримки ініціативи дитини.

Зазначимо, що педагогічна креативність є набутою характеристикою та рисою особистості.

На думку Т. Шинкар [61] закладам дошкільної освіти необхідно переглянути та оновити напрями вдосконалення методичної роботи, підбирати нові методи щодо розвитку креативності вихователів з урахуванням умов сьогодення, реформ та змін у дошкільній освіті. На думку вченого донести до педагогів інформацію про креативність та її особливості формування та

ррозвитку у дітей дошкільного віку необхідно через різні форми, методи та прийоми. Визначено ефективність донесення інформації до вихователів (рис. 1.1).

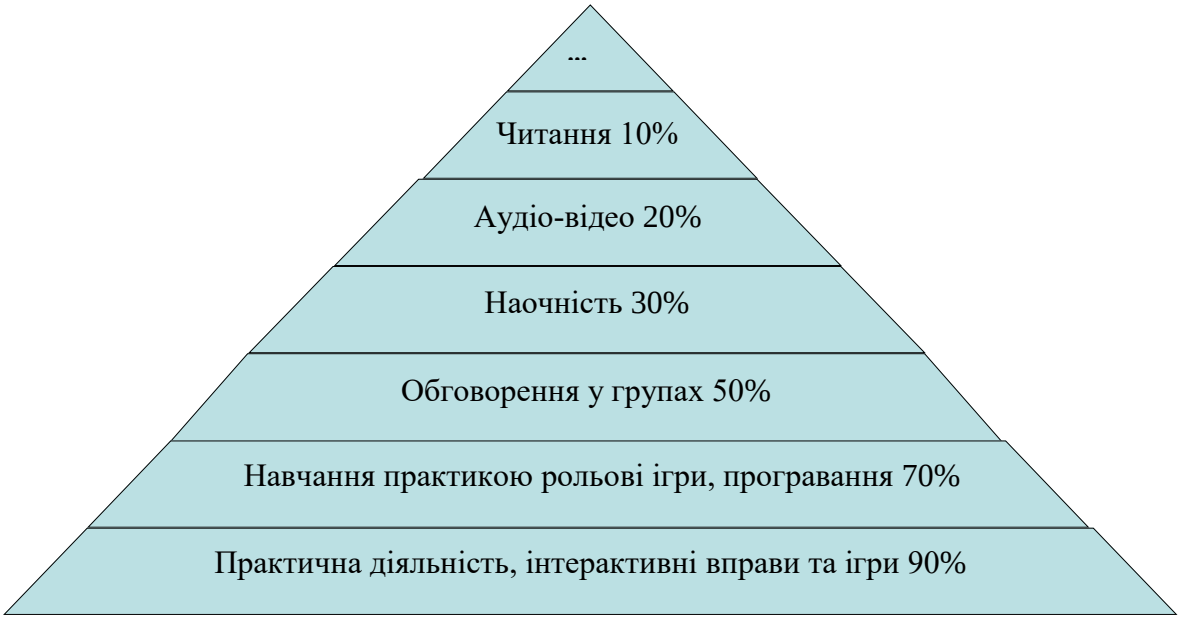

Рисунок 1.1. Рівні засвоєння знань про креативністьу різних видах діяльності

Отже, саме проактична діяльність є дієвою у розвитку креативності педагогів.

З огляду на вище зазначену схему, можна зробити висновок що засвоєння знань краще відбувається у практичній діяльності.

Особистість яка володіє характеристикою креативності да думку вчених має розвиткуте наочно-образне, логічне, критичне, креативне мислення. Така людина, педагог вирізняється серед інших, вона впевнено долає труднощі тав перешкоди, вміє розподіляти правильно свій час, намагається бути активною, є лідером у суспільних групах.

Отже, у цьому підрозділи ми визначили сутність понять «креативність», «креативний розвиток», «творчість», «педагогічна креативність». Визначили, що ці поняття мають різна трактування, є багатогранними, вони оноволюються з урахуванням змін у сучасному світі.

1. 2. Креативність та творчість у дошкільній освіті

За результатами опрацювання наукових джерел, робіт видатних вчених нами визначено актуальність креативності у дошкільній освіті. Адже дитина, яка виховується у творчому просторі та процесі має можливості для генерування та створення влісних ідей, прояву своєї ініціативи.

На думку Д. Гілфорда креативність є природний творчий потенціал людини яка закладена у спадковості поколінь. Вчений визначив деякі параметри та критерії креативності:

1) оригінальність – тобто спроможність продукувати віддалені асоціації, незвичні відповіді, відповідати на подразники нестандартно;

2) семантична гнучкість трактується як здатність виявити основну властивість об’єкта і запропонувати новий спосіб його використання;

3) образно-адаптивна гнучкість – тобто певна спроможність змінити форму стимулу таким чином, щоб побачити в ньому нові ознаки і можливості для використання;

4) семантична спонтанна гнучкість, тобто продукування різноманітних ідей у нерегламентованій ситуації.

Ми підтримуємо думку вченого що означені параметри дієві та необхідні для розвитку у дітей дошкільного віку та вихователів закладу дошкільної освіти, але ми не погоджуємось із думкою, що креативність є генетично закладеною та передається по спадковості з покоління у покоління. Ми впевнені та доводимо свою думку, що креативність є саме набутою характеристикою. Наша теорія доведена дослідженнями вчених: А. Яцюрик [62], А. Курчатової [36], О. Листопад [37], О. Донченко [19] та іншими науковцями.

У дошкільній освіті розвивати креативність дітей необхідно через різні види діяльності ігрову, дослідницьку, трудову, зокрема використовуючи діяльнісний підхід.

На думку О. Дунаєвої [21] необхідно у дошгкільній освіті формувати риси креативної особистості, які допоможуть дитині у майбутньому професійно та

творчо реалізувати свій потенціал, виявити сильні сторони особистості, досягти успіху та поставлених цілей і мети.

На думку вчених креативна особистість має певні характеристики (рис. 1.2).

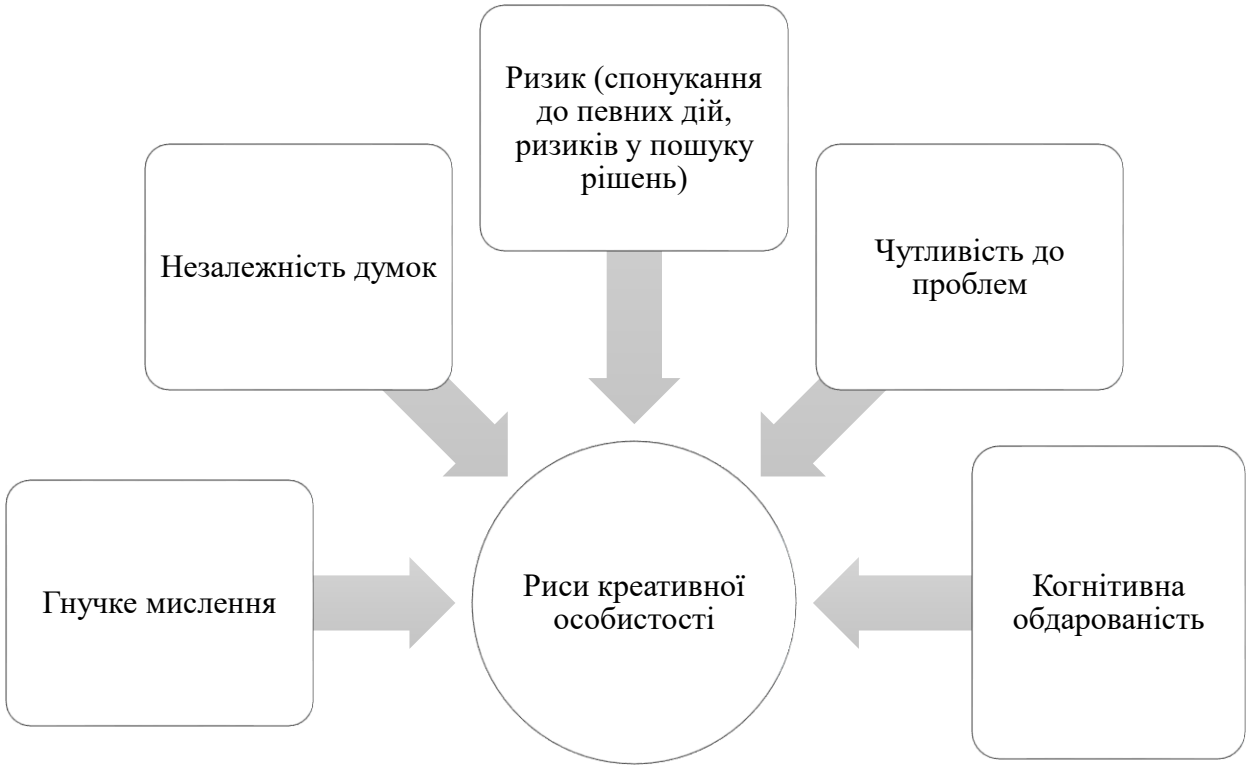

Рисунок 1. 2. Риси креативної особистості

Гнучке мислення визначається тим, що людина, фахівець, дитина морже підлаштуватись під ситуацію, застосувати предмет не за призначенням, довести та аргументиувати свою думку.

Незалежність думок характеризується тим, що у особистості є своя позиція та думка з поставлених питань. Тому креативна особистість не завжди зважає на думку інших, може сприймати конструктивно критику щодо своїх ідей.

Здатність до ризику означає про сильні сторони особистості, проте, за дослідженнями діти більш здатні до ризику у різних ситуаціях, а дорослі намагаються оцінити проблему конструктивно, зважити переваги та недоліки, прийняти правильне рішення.

Чутливість до проблем. На думку вчених креативно та творча особистість

володіє інтуіцією, намагається сприймати проблеми, ситуації, завдання адекватно, знаходити шляхи їх вирішення.

Когнітивна обдарованість, характеризується тим, що креативна особистість має високий рівень ррозвитку пізнавального інтересу, намагається здобувати нові знання, вміння, набувати навичок.

На думку науковців, завдання розвитку креативності дошкільників та їх вирішення набувають особливої актуальності на сьогодні [16].

Рисунок 1.3. Завдання креативного розвитку дітей дошкільного віку

Ми погоджуємось із думкою науковців, що означені завдання креативного розвитку дітей дошкільного віку є актуальними в умовах сучасної дошкільеної освіти, потребують уваги вчених, науковців, педагогів практиків, вихователів закладів дошкільної освіти.

У креативному розвитку дітей дошкільного віку вихователь спрямовує свою діяльність на розвиток дивергентного і конвергентного мислення дітей. Ці два види мислення є необхідною передумовою для успішного формування креативної особистості дитини дошкільного віку.

Така діяльність може відбуватись у ході впровадження підходу «навчання через гру з дітьми дошкільного віку». Ми визначили особливості впровадження діяльнісного підходу з дітьми дошкільного віку (рис. 1.4).

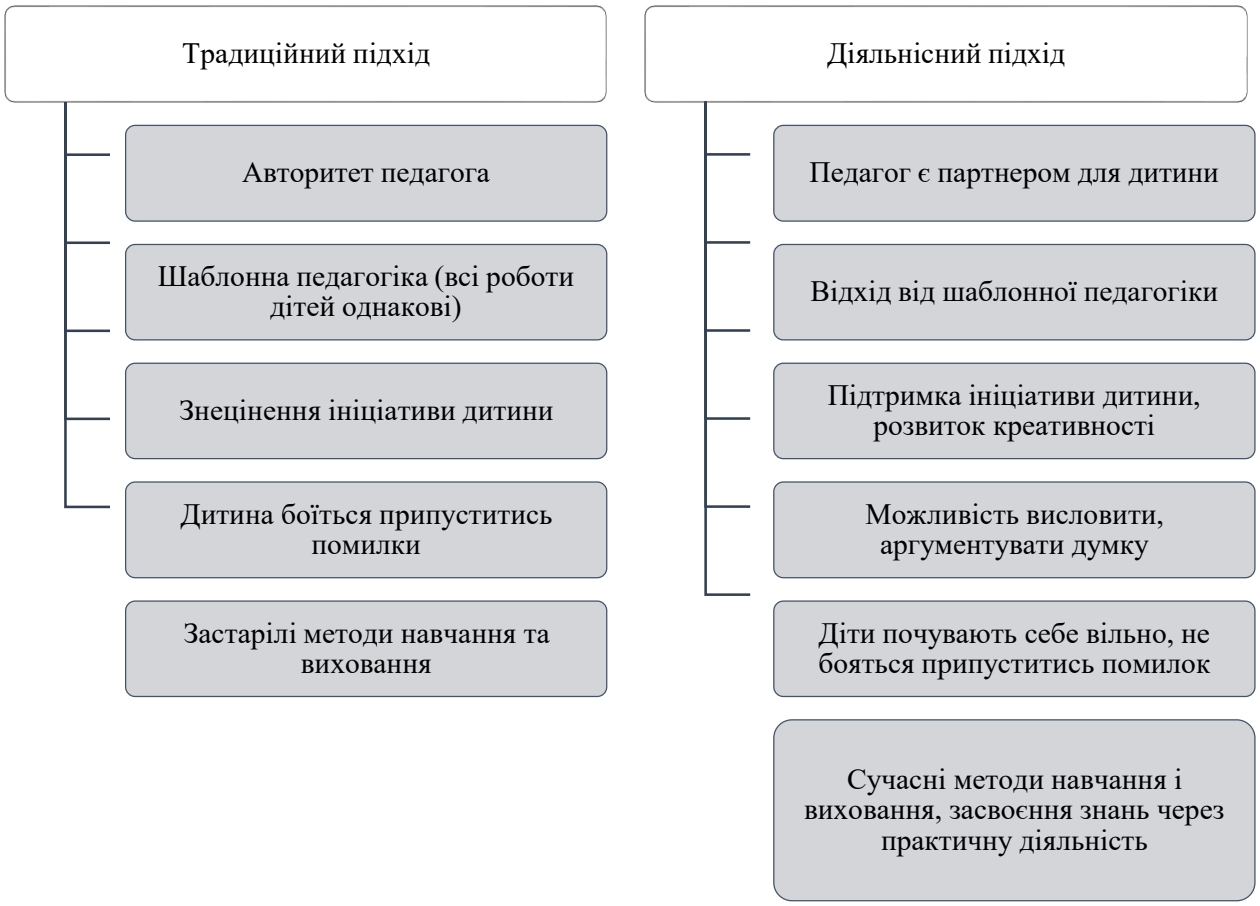

Рисунок 1.4. Особливості впровадження діяльнісного підходу з дітьми дошкільного віку

Саме у такій діяльності дошкільник не боїться припуститись помилки, розуміє що його думка буде почута педагогом.

Мотивація до креативності закладається у період раннього дитинства, вона передбачає переживання дитини щодо труднощів у спілкуванні з дорослими, опанування нових вмінь, знань та навичок. Ще з раннього дитинства необхідно формувати мотивацію дошкільника до доцільного мислення, прагнення здійснювати сплановані дії [9].

Когнітивна сторона розвитку креативності містить такі характеристики як продуктивність, гнучкість, оригінальність, роз’язання певної проблеми.

Діти дошкільного віку, на думку науковців, виявляють перші прояви

креативності приблизно з п’ятого року життя, проте педагоги та батьки мають спрямувати свою діяльність в означеному напрямі раніше визначеного періоду, адже дошкільний вік це сензитивний період формування особистості дитини. Якомога раніше необхідно навчати дитину спостерігати, досліджувати цей світ різними аналізаторами, експериментувати. Така діяльність сприятиме розвитку креативності дітей дошкільного віку.

Отже, у цьому підрозділі ми визначили важливість креативності для дошкільників, риси креативної особистості дитини, завдання креативного розвитку дітей.

1.3. Особливості креативного розвитку вихователів закладів дошкільної освіти.

Нормативними документами підготовки вихователів, державним стандартом педагогів закладів дошкільної освіти визначено напрями завдань креативності 1.5.

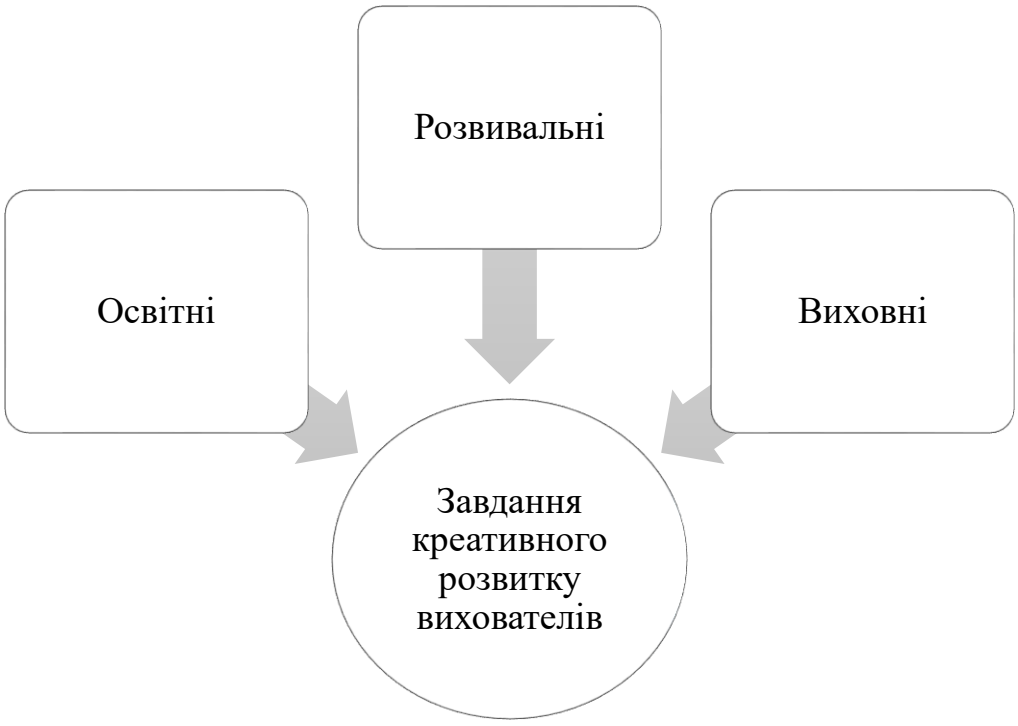

Рисунок 1.5. Завдання креативного розвитку вихователів ЗДО

До завдань креативного розвитку вихователів ми також віднесемо:

1. Формування знань вихователів щодо теоретичних аспектів розвитку креативності педагогічної та креативного розвитку дітей дошкільного віку, понять цієї теми та їх правильного трактування, теортетичних аспектів організації цієї роботи, підбору форм, методів та прийомір роботи з дошкільниками.

2. Формування здатності фахівців дошкільної освіти до власного креативного розвитку, розуміння значущості, цінності характеристики креативність для сучасного педагога, дитини, випускника закладу дошкільної освіти.

3. Сприяння емоційному сприйняттю педагогами креативної діяльності та ініціатив дітей дошкільного віку, виявлення бажання організовувати незвичайну, нетрадиційну, творчу діяльність з дошкільниками.

4. Формувати вміння педагогів закладів дошкільної освіти впроваджувати теоретичні знання у професійну діяльність, дійсно організовувати цю роботу з дітьми дошкільного віку.

5. Виховання бажання займаєтись саморозвитком та неформальною освітою, планувати подальше кар’єрне зростання.

6. Розвивати вміння вихователів аналізувати власну діяльність, визначати її недоліки, переваги, перспективи в аспекті креативного розвитку, організувати рефлексію з дітьми дошкільного віку та визначати наскільки діти сприйняли матеріал.

Сучасний креативний вихователь повинен знати про поняття «креативність», «креативний розвиток», «творчість», «педагогічна креативність»; теоретичні аспекти розвитку креативності педагогічної та креативного розвитку дітей дошкільного віку; особливості організації цієї роботи, підбору форм, методів та прийомів роботи з дошкільниками.

Особистість креативного вихователя повинна вміти: визначити рівень власної мотивації до креативного розвитку; розуміти значущість, цінності характеристики креативність для сучасного педагога, дитини, випускника

закладу дошкільної освіти; проявляти емоційне сприйняття креативної діяльності та ініціатив дітей дошкільного віку; виявляти бажання організовувати незвичайну, нетрадиційну, творчу діяльність з дошкільниками.

Вихователь має впроваджувати теоретичні знання у професійну діяльність; організовувати цю роботу з дітьми дошкільного віку; займаєтись саморозвитком та неформальною освітою; планувати подальше кар´єрне зростання, та визначати його переваги, виклики, недоліки, труднощі, перспективи; має вміти аналізувати власну діяльність, визначити її труднощі; організувати рефлексію з дітьми дошкільного віку та визначати наскільки діти сприйняли матеріал.

Робота з вихователями закладів дошкільної освіти має проводитисьу системі, реалізувати структуру креативного розвитку педагогів (рис. 1.6).

Рисунок 1.6. Завдання креативного розвитку вихователів ЗДО

Запропонована система сприятиме підвищенню рівня розвитку

креативності педагогів. На нашу думку, з вихователями необхідно впроваджувати систему трунінгів (додаток Б).

Отже, у цьому розділі нами здійснено аналіз літературних джерел за означеною темою. У ході дослідження визначено сутність понять «креативність», «креативний розвиток», «творчість», «педагогічна креативність» розкрито завдання креативного розвитку вихователів, визначено риси креативної особистості педагога.

РОЗДІЛ 2
МЕТОДИКА РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОСТІ У ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

2.1. Педагогічні умови креативного розвитку вихователів закладів дошкільної освіти

Для подальшого нашого дослідження вважаємо необхідним визначити умови креативного розвитуц вихователів закладів дошкільної освіти. Насамперед визначимо трактування поняття «умова» та «педагогічна умова».

У великому тлумачному словнику поняття «умова» трактується як вимога, пропозиція, що висуваються однією зі сторін, які домовляються про що-небудь, а також при укладанні угоди, договору [8].

А поняття «педагогічна умова» як сукупність об’єктивних можливостей, змісту, методів, організаційних форм і матеріальних можливостей здійснення педагогічного процесу, відображають основні вимоги до організації діяльності, забезпечують успішне досягнення поставленої мети [9].

У нашому дослідженні ми визначили такі педагогічні умови креативного розвитку вихователів закладів дошкільної освіти:

1. Координація роботи керівництва закладу дошкільної освіти для креативного розвитку вихователів.
2. Забезпечення особистісно-діяльнісного підходу до розвитку креативності вихователів.
3. Реалізація моделі креативного розвитку.

Ми вважаємо, що ці умови взаємопов´язані між собою. Етапами визначення цих умов у ході нашого дослідження є робота з науковими джерелами, аналіз нормативної бази дошкільної освіти та методичної літератури щодо креативного розвитку фахівців дошкільної освіти. Надалі ми проводили спостреження за недоліками, викликами, дослідження факторів, що впливають

на креативний розвиток педагогів (вплив війни, недостатня матеріальна база закладу дошкільної освіти, небажання керівництва сприяти креативному розвитку та підтримки ініціатив вихователів тощо). З урахуванням цих факторів нами визначені педагогічні умови креативного розвитку педагогів закладів дошкільної освіти, обгрунтовано їх взаємозв´язок (рис 2.1).

Рисунок 2.1. Взаємозв’язок педагогічних умов креативного розвитку вихователів закладів дошкільної освіти

Розкриємо характеристику кожної визначеної нами умови.

Перша умова координація роботи керівництва закладу дошкільної освіти для креативного розвитку вихователів спрямована на співпрацю усіх учасників освітнього процесу задля організації креативного розвитку фахівців дошкільної освіти. Особливо це питання стосується керівництва (директора, вихователя-методиста ЗДО), від рівня їх знань, особистої креативності, готовності до перенавчання вихователів та підтримка їх ініціативи залежить ефективність та результативність означеного процесу. Якщо завідувач налагодить позитивні стосунки із вихователями, довірливі, партнерські відносини, то педагоги будуть

схильні до аргументування своїх думок, створення та генерування новиї ідей освітньогог процесу ЗДО. Координація роботи керівництва, взаємозв’язок їх діяльності представлено на рис 2.2.

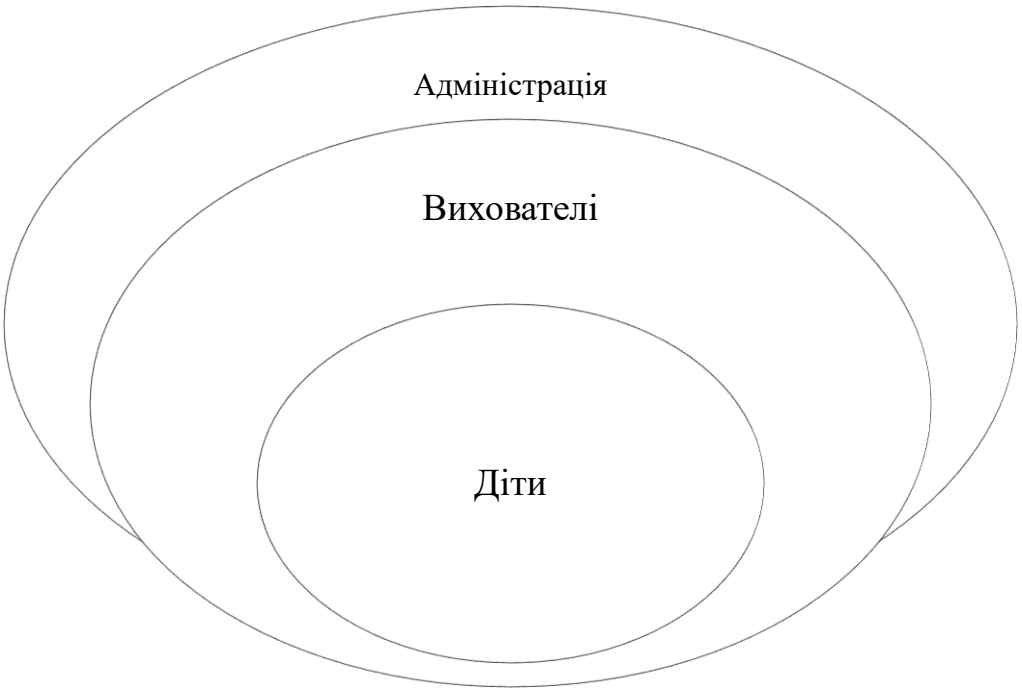

Рисунок 2.2. Співпраця роботи керівництва у напрямі креативного розвитку вихователів закладів дошкільної освіти

Наступною, не менш важливою умовою є забезпечення особистісно-діяльнісного підходу до розвитку креативності вихователів. Як визначено науковцями, що знання ефективно засвоюються особистістю за практичної діяльності. Якщо порівняти ефективність у відсотковому співвідношенні таких методів донесення інформації як лекція, читання наукового матеріалу, прослуховування матеріалу, бесіда ми можемо дійти висновку, що ці методи є не достатньо ефективними у порівнянні із практичною діяльністю, засвоєння знань через інтерактивні та активні вправи.

Вихователь-методист має бути обізнаним у діяльнісному підході, застосовувати його у своїй роботі з вихователями, демонструвати приклади проведення занять та ігор з дошкільниками. Як фахівець вихователь-методист має знати як ефективно передати ці знання вихователям, спрямувати їх діяльність на креативний розвиток.

На нашу думку важливо проводити з вихователями рівзні форми роботи, запрошувати їх на семінари, тренінгові заняття, проводити активні вправи, сприяти обміну досвіду за рахунок майстер-класів та проведення, організації різних заходів (рис 2.3.)

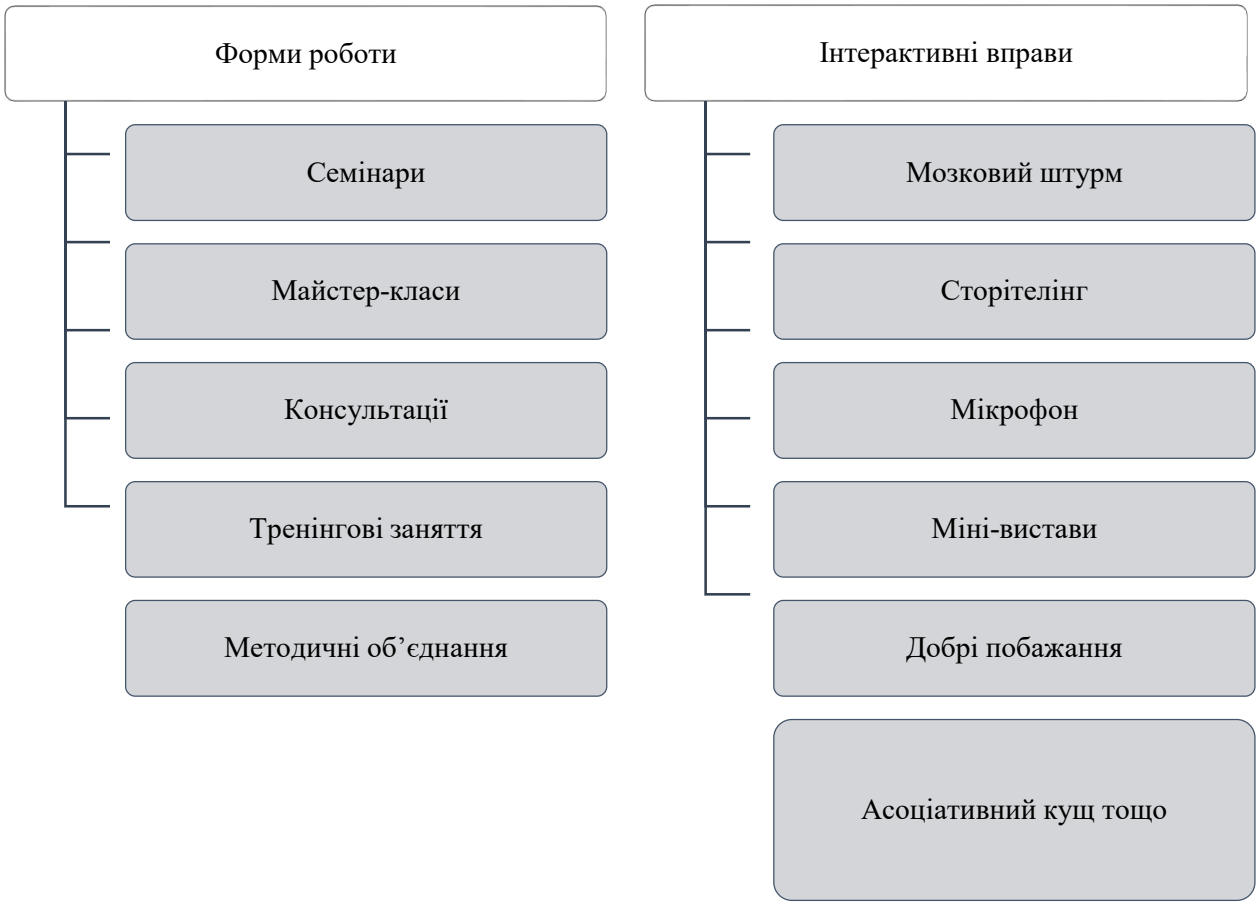

Рисунок 2.3. Форми роботи з вихователями закладів дошкільної освіти з креативного розвитку

На нашу думку, вище зазначені форми роботи (семінари, майстер-класи, методичні об’єднання, тренінгові заняття) сприятимуть зацікавленості вихователів темою креативності. А запропоновані інтерактивні вправи: мозковий штурм, сторітелінг, асоціативний кущ, мікрофон, міні-вистави сприятимуть ефективному засвоєнню знань, формування досвіду щодо подальшої роботи з дошкільниками у напрямі розвитку креативності та критичного мислення.

Вихователь-методист в означеній умові також має враховувати

індивідуальні особливості педагогів, їх інтереси, можливості, рівень обізнаності щодо застосування онлайн-засобів у роботі з дітьми дошкільного віку.

Організовуючи роботу з педагогами, вважаємо необхідним вихователю-методисту дотримуватись таких принципів:

– принцип доступності та науковості (надання педагогам знань у зручній формі, інформація підтверджена науковми фактами);

– врахування запиту, потреб та труднощів вихователів (різний рівень сформованості креативності вихователів вимогає від керівництва відповідної діагностики та спланованої роботи щодо формування креативності);

– ситематичності та послідовності (робота щодо розвитку креативності не може передбачати один захід чи короткий термін, ця діяльність має здійснюватись на постійній основі протягом усієї професіональної роботи вихователя [24].

У формуванні креативності необхідно використовувати діяльнісний підхід та донести до вихователів значущість планування ігор та вправ з дошкільниками з розвитку креативності з урахуванням характеристик гри (рис. 2.4).

Рисунок 2.4. Характеристики гри

Останньою визначеною нами умовою креативного розвитку вихователів закладів дошкільної освіти є впровадження моделі креативного розвитку педагогів (рис. 2.5).

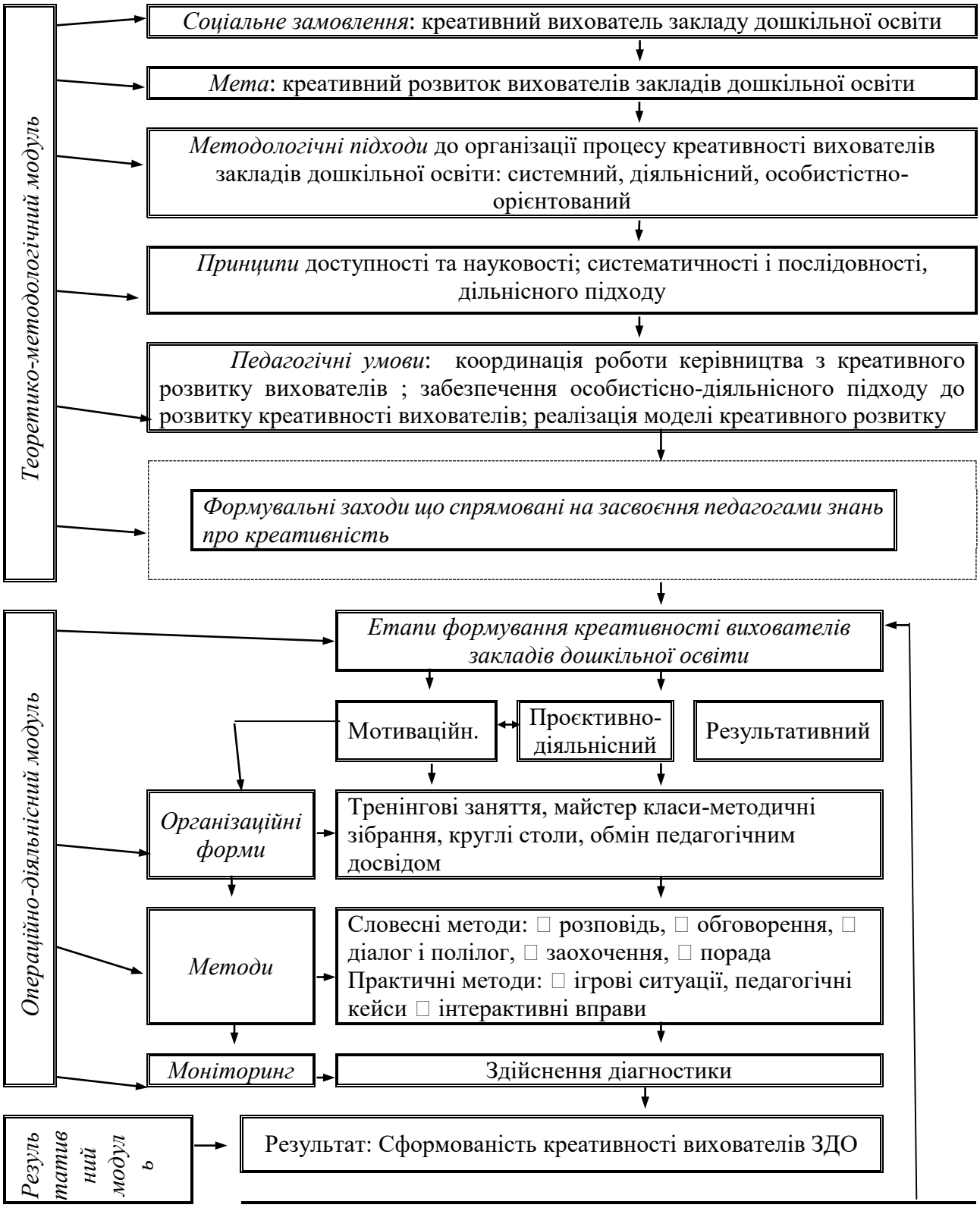

Рисунок 2.5. Модель креативного розвитку вихователів ЗДО

Реалізація означеної моделі пернедбачає співпрацю усіх учасників освітнього процесу ЗДО, системно заплановану роботу. Отже, у цьому підрозділі нами визначено педагогічні умови креативного розвитку вихователів закладів дошкільної освіти, охарактеризовано кожну з означених умов, обгрунтовано їх взаємозв´язок, визначено необхідність уваги з боку керівництва, визначення рівнів, компонентів, критеріїв та полказників є перспективою подальшого дослідження у наступному підрозділі.

2.2. Дослідження рівнів сформованості креативності вихователів закладів дошкільної освіти

У ході дослідження нами проведено констатувальний етап педагогічного експерименту на базі закладу дошкільної освіти №235 «Горошинка» м. Запоріжжя, ми провели діагностику сформованості креативності вихователів.

Для реалізації означеного етапу дослідження ми визначили компоненти та критерії, рівні креативного розвитку та сформованості креативності вихователів закладів дошкільної освіти. До компонентів сформованості креативності ми віднесли:

– когнітивний;

– мотиваційно-ціннісний;

– діяльнісний;

– рефлексивний.

Когнітивний компонент спрямований на визначення рівня знань вихователів щодо теоретичних аспектів розвитку креативності педагогічної та креативного розвитку дітей дошкільного віку, понять цієї теми та їх правильного трактування, теортетичними аспектами організації цієї роботи, підбору форм, методів та прийомір роботи з дошкільниками.

Мотиваційно-ціннісний компонент передбачає визначення рівня мотивації вихователів до власного креативного розвитку, розуміння значущості, цінності

характеристики креативність для сучасного педагога, дитини, випускника закладу дошкільної освіти, емоційне сприйняття педагогами креативної діяльності та ініціатив дітей дошкільного віку, бажання організовувати незвичайну, нетрадиційну, творчу діяльність з дошкільниками.

Діяльнісний компонент допомагає визначити наскільки вихователь може впроваджувати теоретичні знання у професійну діяльність, наскільки дійсно організовує цю роботу з дітьми дошкільного віку, чи займається саморозвитком та неформальною освітою педагог, чи планує подальше кар´єрне зростання, та може визначити його переваги, виклики, недоліки, труднощі, перспективи.

Рефлексивний компонент дозволяє визначити чи може вихователь аналізувати власну діяльність, визначити її недоліки, переваги, перспективи в аспекті креативного розвитку, чи може організувати рефлексію з дітьми дошкільного віку та визнчити наскільки діти сприйняли матеріал.

У ході дослідження нами також визначено рівні сформованості креативності вихователів закладів дошкільної освіти:

– низький;

– середній;

– високий.

Для подальшого нашого дослідження вважаємо необхідним охарактеризувати критерії діагностики рівня креативного розвитку педагогів закладів дошкільної освіти:

– допитливість;

– уява;

– схильність до ризику;

– гнучке мислення;

– вміння креативно знайти вихід із ситуації.

За критерієм *«допитливість»*, ми можемо визначити, наскільки вихователь зацікавлений в отриманні нових знань, перенавчання, набуття досвіду щодо роботи з дошкільниками у напрямі розвитку їх креативності, пізнавальний інтерес педагога з означеного питання.

За критерієм *«уява»* ми прагнемо визначити рівень розвиток уяви вихователів, можливість уявити ситуацію, доповнити завдання, тощо.

За критерієм *«схильність до ризику»* ми визначаємо наскільки вихователь спроможний до втілення власних ідей в роботу професійну, чи звертає увагу на думку керівництва та інших учасників освітнього процесу.

За критерієм *«гнучке мислення»* визначається чи може вихователь застосувати предмети не за призначенням, придумувати, створювати, генерувати свої та дитячі ідеї.

За критерієм *«вміння креативно знайти вихід із ситуації»* визначається можливість вихователя знайти швидко, доцільний, нестандартний вихід із педагогічної, професійної чи життєвої ситуації.

Під час визначення компонентів та показників креативного розвитку виховаиелів ми звертались до досліджень науковців О. Антонова [1; 2], К. Волинець [10], О. Гопки [13], Л. Дабіжи [15]; О. Донченко [20], О. Ємчик [23].

У ході дослідження визначено показники, щодо рівнів сформованості креативності педагогів закладів дошкільної освіти. Компоненти та показники креативного розвитку вихователів закладів дошкільної освіти відображено у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Компоненти та показники креативного розвитку вихователів закладів дошкільної освіти

Компонент	Показники компоненту
Когнітивний компонент	– знання вихователів про поняття «креативність», «креативний розвиток», «творчість», «педагогічна креативність»; – знання теоретичних аспектів розвитку креативності педагогічної та креативного розвитку дітей дошкільного віку,

Продовження таблиці 2.1

	– знання організації цієї роботи, підбору форм, методів та прийомів роботи з дошкільниками.
Мотиваціно-ціннісний компонент	– рівень мотивації вихователів до власного креативного розвитку; – розуміння значущості, цінності характеристики креативність для сучасного педагога, дитини, випускника закладу дошкільної освіти; – емоційне сприйняття педагогами креативної діяльності та ініціатив дітей дошкільного віку; – бажання організовувати незвичайну, нетрадиційну, творчу діяльність з дошкільниками.
Діяльнісний компонент	– вихователь може впроваджувати теоретичні знання у професійну діяльність; – наскільки дійсно організовує цю роботу з дітьми дошкільного віку; – займається саморозвитком та неформальною освітою; – планує подальше кар’єрне зростання, та може визначити його переваги, виклики, недоліки, труднощі, перспективи.
Рефлексивний компонент	– вихователь може аналізувати власну діяльність, визначити її недоліки, переваги, перспективи в аспекті креативного розвитку; – може організувати рефлексію з дітьми дошкільного віку та визначити наскільки діти сприйняли матеріал.

У відповідності до компонентів нами було визначено рівні та показники креативного розвитку вихователів закладів дошкільної освіти.

Когнітивний компонент. Високий рівень: вихователь має міцні знання про поняття «креативність», «креативний розвиток», «творчість», «педагогічна креативність»; знає теоретичні аспекти розвитку креативності педагогічної та креативного розвитку дітей дошкільного віку; знає про організацію цієї роботи, підбору форм, методів та прийомів роботи з дошкільниками.

Когнітивний компонент. Середній рівень: вихователь має міцні знання про поняття «креативність», «креативний розвиток», «творчість», «педагогічна креативність»; частково знає теоретичні аспекти розвитку креативності педагогічної та креативного розвитку дітей дошкільного віку; частково знає про організацію цієї роботи, підбору форм, методів та прийомів роботи з дошкільниками.

Когнітивний компонент. Низький рівень: вихователь не має знання про поняття «креативність», «креативний розвиток», «творчість», «педагогічна креативність»; не знає теоретичні аспекти розвитку креативності педагогічної та креативного розвитку дітей дошкільного віку; не знає про організацію цієї роботи, підбору форм, методів та прийомів роботи з дошкільниками.

Мотиваційно-ціннісний компонент. Високий рівнень: вихователь умотивований до власного креативного розвитку; має розуміння значущості, цінності характеристики креативність для сучасного педагога, дитини, випускника закладу дошкільної освіти; виявляє позитивне емоційне сприйняття креативної діяльності та ініціатив дітей дошкільного віку; виявляє бажання організовувати незвичайну, нетрадиційну, творчу діяльність з дошкільниками.

Мотиваційно-ціннісний компонент. Середній рівень: вихователь частково умотивований до власного креативного розвитку; частково має розуміння значущості, цінності характеристики креативність для сучасного педагога, дитини, випускника закладу дошкільної освіти; частково виявляє позитивне емоційне сприйняття креативної діяльності та ініціатив дітей дошкільного віку; виявляє бажання організовувати незвичайну, нетрадиційну, творчу діяльність з дошкільниками.

Мотиваційно-ціннісний компогнент. Низький рівень: вихователь не

умотивований до власного креативного розвитку; не має розуміння значущості, цінності характеристики креативність для сучасного педагога, дитини, випускника закладу дошкільної освіти; практично не виявляє позитивне емоційне сприйняття креативної діяльності та ініціатив дітей дошкільного віку; іноді виявляє бажання організовувати незвичайну, нетрадиційну, творчу діяльність з дошкільниками.

Діяльнісний компонент. Високий рівень: вихователь може впроваджувати теоретичні знання у професійну діяльність; ефективно організовує цю роботу з дітьми дошкільного віку; займається саморозвитком, бере участь у заходах неформальної освіти; може планувати подальше кар'єрне зростання, та може визначити його переваги, виклики, недоліки, труднощі, перспективи.

Діяльнісний компонент. Середній рівень: вихователь частково може впроваджувати теоретичні знання у професійну діяльність; іноді організовує цю роботу з дітьми дошкільного віку; займається саморозвитком, бере участь у заходах неформальної освіти; може планувати подальше кар'єрне зростання, та може визначити його переваги, виклики, недоліки, труднощі, перспективи.

Діяльнісний компонент. Низький рівень: вихователь не може впроваджувати теоретичні знання у професійну діяльність; не ефективно організовує цю роботу з дітьми дошкільного віку; практично не займається саморозвитком, не бере участь у заходах неформальної освіти; може планувати подальше кар'єрне зростання, та не може визначити його переваги, виклики, недоліки, труднощі, перспективи.

Рефлексивний компонент. Високий рівень: вихователь може аналізувати власну діяльність, визначити її недоліки, переваги, перспективи в аспекті креативного розвитку; може організувати рефлексію з дітьми дошкільного віку та визнчити наскільки діти сприйняли матеріал.

Рефлексивний компонент. Середній рівень: вихователь частково може аналізувати власну діяльність, визначити її недоліки, переваги, перспективи в аспекті креативного розвитку; іноді може організувати рефлексію з дітьми дошкільного віку та визнчити наскільки діти сприйняли матеріал.

Рефлексивний компонент. Низький рівень: вихователь не може аналізувати власну діяльність, визначити її недоліки, переваги, перспективи в аспекті креативного розвитку; не може організувати рефлексію з дітьми дошкільного віку та визнчити наскільки діти сприйняли матеріал.

Для дослідження рівнів креативного розвитку вихователів закладів дошкільної освіти ми використали анкетування, відповідні методики, вправи, опитування. Для визначення рівня у вихователів закладів дошкільної освіти когнітивного компоненту креатиності нами проведено відповідні анкетування. У таблиці представлено результати відповідей фахівців дошкільної освіти у відповідності до першого етапу педагогічного експерименту (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Таблиця отриманих даних

у результаті констатувального етапу експерименту

	Перший етап			Другий етап	Динаміка показників*
	Вихователі	Інші спеціалісти ЗДО	Разом	Вихователі	
Чи маєте ви знання про поняття «креативність», «креативний розвиток», «творчість», «педагогічна креативність»					
Так, часто	60%	–	–	–	–
Епізодично	37%	–	–	–	–
Не маю	4%	–	–	–	–
Як часто проводяться заходи щодо розвитку креативності у ЗДО?					
Часто	72%	–	–	–	–
Проводяться іноді	28%	–	–	–	–
Чи знаєте ви теоретичні аспекти розвитку креативності педагогічної та креативного розвитку дітей дошкільного віку?					
Так, є	9%	–	–	–	–
Важко відповісти	35%	–	–	–	–
Ні, немає	56%	–	–	–	–
Чи можете ви розповісти про причини недостатнього розвитку педагогічної креативності та креативності дітей дошкільного віку?					

Продовження таблиці 2.2

Так	17%	–	–	–	–
Частково	59%	–	–	–	–
Ні	24%	–	–	–	–
Чи маєте уявлення як підбирати форми роботи, методи та прийоми для дошкільників з розвитку креативності?					
Так, маю	15%	–	–	–	–
Важко відповісти	18%	–	–	–	–
Ні, не маю	67%	–	–	–	–
Чи можете розповісти про особливості розвитку креативності дошкільників та власної?					
Так, можу	0%	–	–	–	–
Важко відповісти	12%	–	–	–	–
Ні, не можу	88%	–	–	–	–
Чи знаєте ви про вимоги щодо креативного розвитку дітей?					
Так, знаю	59%	–	–	–	–
Частково	28%	–	–	–	–
Ні, не знаю	13%	–	–	–	–

Для визначення рівня сформованості знань вихователів закладів дошкільної освіти ми првели ще декілька анкетувань (додаток А), які допомогли визначити рівень сформованості креативності за когнітивним критерієм (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Розподіл дітей за рівнями сформованості компонентів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва в дітей старшого дошкільного віку на констатувальному етапі дослідження

Рівні	Компоненти		
	Анкета 1	Анкета 2	Анкета 3
Високий	10,0%	0,0%	3,3%
Середній	30,0%	10,0%	10,0%
Низький	60,0%	90,0%	86,7%
Разом	100,0%	100,0%	100,0%

Як ми бачимо за зведеними даними таблиці більшість вихователів (60,0%; 90,0%; 86,7%) мають за результатами анкетування саме низький рівень

сформованості знань про креативність дітей дошкільного віку.

Для визначення результатів за мотиваційним критерієм ми підібрали методику «Фішбоун». Ця інтерактивні вправа Fishbone (фішбоун) спрямована на дослідження проблеми, удосконалення, закріплення знань педагогів з означеної теми, визначення мотивації вихователів щодо креативної діяльності Ця вправа використовується переважно на тренінгових заняттях, так ми пропонуємо вихователям дослідити тему «креативність». Метод передбачає заготовки скелету «кістки риби», це мое бути надрукований малюнок чи намальований педагогами. У голові риби зазначається проблема, у хвості результат, а на кістках вихователі мають записати рішення, шляхи вирішення означеної проблеми, або запропонувати форми, методи та прийоми роботи із дошкільниками. Так, ми запропонували проблему: розвиток креативності дошкільників. За результатами проведення цієї та інших вправ ми отримали такі дані (рис. 2.6):

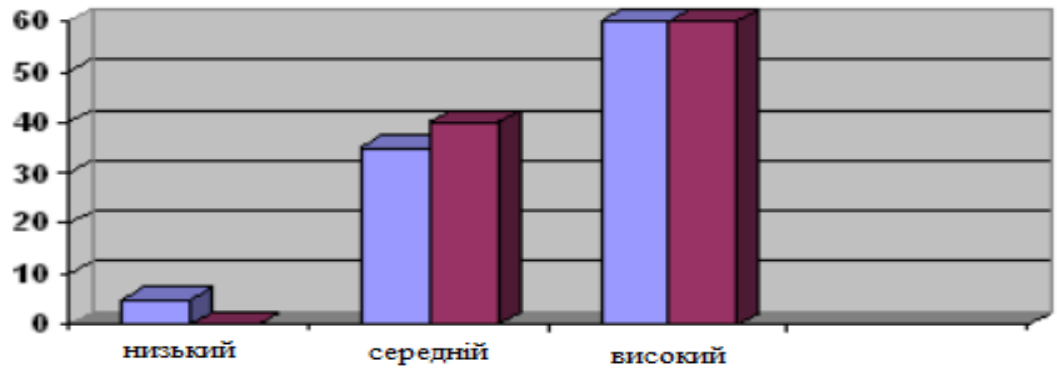

Рисунок 2.6 Результати діагностики креативного розвитку вихователів за мотиваційно-ціннісним критерієм.

Як бачимо за результатами дослідження, які заначені на діаграмі, більшість вихователів мають саме високий рівень сформованості креативності за мотиваційно-ціннісним критерієм, тобто педагоги розуміють значущість, цінність, необхідність креативності педагогу та дитині в умовах сучасного світу. Ми відібрали найкращі результати роботи вихователів закладів дошкільної освіти за вправою «фішбоун» (додаток В). У цій вправі вихователі показали вміння знаходити вихід із ситуації, правильно застосовувати теоретичні знання.

Для діагностики за діяльнісним компонентом та критеріями гнучності

мислення, вміння знаходити вихід із ситуації ми запропонували вихователям вправу «застосовуємо предмет не за призначенням». У цій вправі педагогам необхідно було витягнути із мішечка запропонований предмет (іграшка, ручка, цеглинка, м´ячик, кулька повітряна, стакан пластиковий тощо). Надалі протягом 7 хвилин вихователям надано було завдання запропонувати якомога більше варіантів застосування цих предметів з дітьми дошкільного віку у різних видах діяльності. Педагоги добре справились із цим завданням. Також нами було проведене опитування щодо участі вихователів у заходах неформальної освіти з означеної теми. Нами було проведене спостереження за діяльністю фахівців дошкільної освіти з вихованцями (заняття, прогулянка, ігрова діяльність тощо). Було визначено, наскільки вихователі підтримують дитячі ініціативи, надають можливість дітям аргументувати свою думку, тощо. Оцінки і ранжування за рівнями визначено на рис. 2.7.

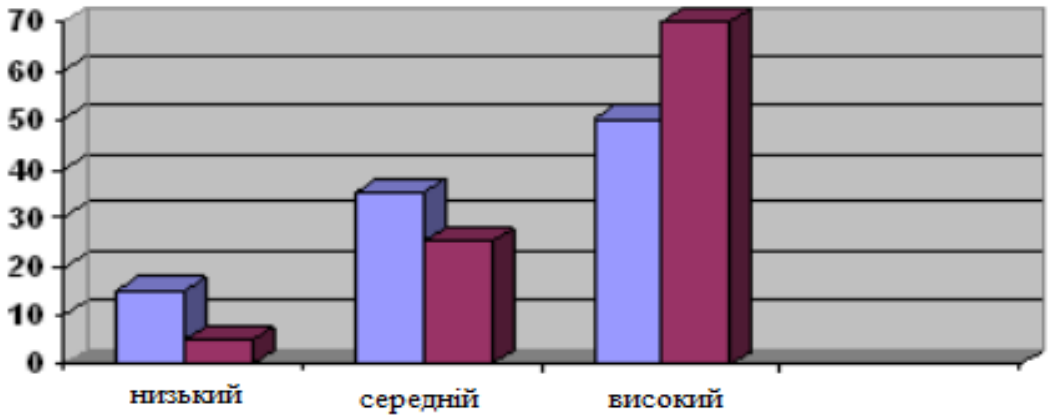

Рисунок 2. 7. Результати дослідження креативного розвитку вихователів закладів дошкільної освіти за діяльнісним компонентом

На діаграмі зазначено, що переважна кількість педагогів має високий рівень сформованості діяльнісного компоненту креативності, тобто вихователі можуть застосувати отримані знання у професійній діяльності.

Для діагностики рефлексивного компоненту сформованості креативності вихователів ми застосувалита провели анкетування. Ми запропонували вихователям заповнити на їх думку картку рефлексії (додаток А). У результаті заповненя цієї картки визначено, наскільки вихователі можуть аналізувати свою

діяльність щодо креативності, планувати її перспективи.

Для рефлексивного дослідження ми також використали вправу «Мій портрет креативеного вихователя», у цій вправі педагоги за допомогою підручних засобів, обраних онлайн-засобів створювали свій власний портрет із характеристиками креативної особистості. Вихователі справились із означеним завданням, але наголосили, що аналізувати себе, власну діяльність іноді складніше ніж діяльність інших колег чи дітей. Вихователі зазначали про перспективи розвитку та отримання знань у даному напрямі.

Результати сформованості креативності за рефлексивним компонентом представлені на рис. 2.8.

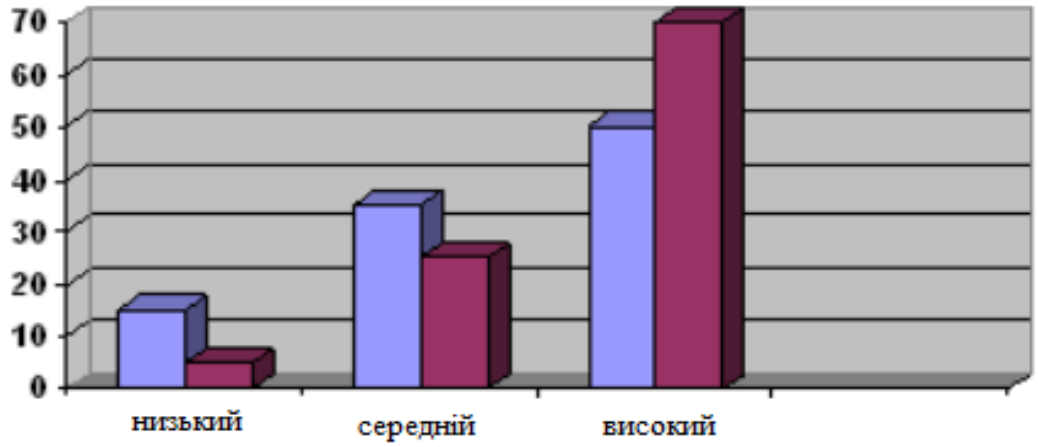

Рисунок 2. 8. Співвідношення середніх значень дослідження за рефлексивним компонентом сформованості креативності вихователів закладів дошкільної освіти

Зауважимо, що більше десяти відсотків вихователів показали низький рівень за рефлексивним компонентом, що потребує уваги керівництва та вихователя-методиста закладу дошкільної освіти.

Загальні значення щодо сформованості рівня креатмивності вихователів ми підбивали за даними попередній етапів та проведення відповідних вправ.

Загальні дані сформованості креативного розвитку педагогів представлено на рис. 2.9.

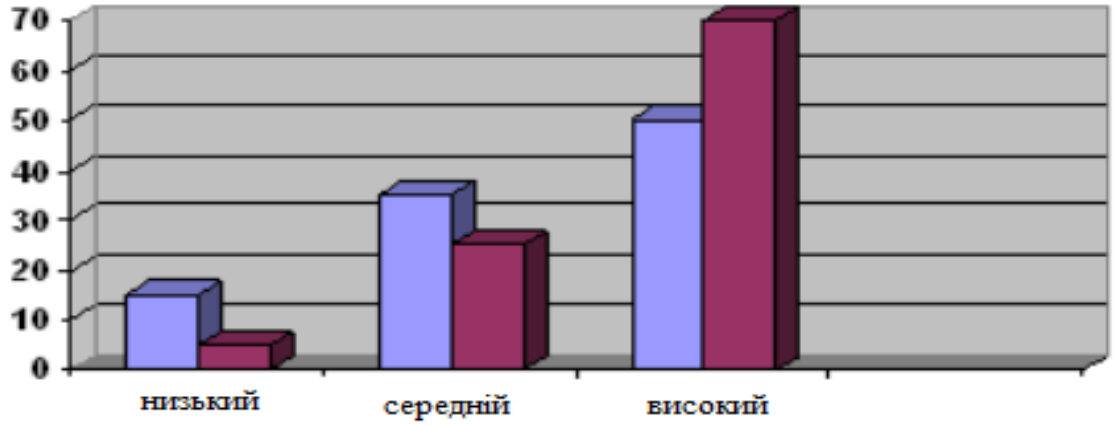

Рисунок 2. 9. Загальні дані сформованості креативності вихователів закладів дошкільної освіти

Зауважимо, що за даними констатувального етапу експерименту визначено недостатній рівень сформованості креативності педагогів закладів дошкільної освіти. Отже, проведений нами етап констатувального експерименту з вихователями ЗДО №235 «Горошинка» м. Запоріжжя, Запорізької обласної ради. У даному етапі педагогічного експерименту взяли участь 24 вихователі (12 груп), що дає можливість зробити висновки щодо рівня креативного розвитку фахівців дошкільної освіти.

Отже формувальний етап експерименту, реалізація педагогічних умов, розробка методичних рекомендацій щодо креативного розвитку вихователів закладів дошкільної освіти є перспективою подальших наших педагогічних досліджень.

2.3. Методичні рекомендації щодо креативного розвитку вихователів закладів дошкільної освіти

У закладі дошкільної освіти роботу з педагогами з розвитку креативності та творчості, критичного мислення здійснює перш за все вихователь-методист. Саме від форм роботи, методів та прийомів які обере вихователь-методист буде залежати ефективність донесення інформації до вихователів закладів дошкільної

освіти.

Також неодмінно важливим є ставлення керівництва до виявлення вихователями ініціативи у оформленні групи закладу дошкільної освіти, групової ділянки на майданчику ігровому, загальному просторі ЗДО. Якщо керівництво (директор або завідувачка) використовує авторитарний підхід до вихователів, вважає, що її думка тільки є правильною, намагається вплинути на педагогів, щоб вони були «однаковими» у знаннях, думках, діях, ідеях, це спричинить негативне ставлення фахівців дошкільної освіти до керівництва. Тому директор закладу має бути, пер за все, також креативною особистістю, аби надавати вихователям приклад, зразок роботи, сприяти до створення та генерування ідей, впровадження їх у життя закладу дошкільної освіти.

Тільки комплексний, конструктивний підхід керівництва зможе наштовхнути вихователів до креативного та творчого саморозвитку, неформальної освіти, кар´єрного зростання, розвитку креативності у вихованців своєї групи. У роботі з вихователями необхіждно використовувати різні технології (табл. 2.4).

Таблиця 2.4.

Технології роботи з вихователями ЗДО щодо розвитку креативності

Етап	**Напрям**	**Технології**	**Форми, методи**
Адаптивно-пізнавальний	Навчальний, соціально-гуманітарний, науково-дослідний	Діалогова технологія	Діалог, полілог, дискусія, бесіда
		Технологія навчального тренінгу	Мозговий штурм, бесіда, дискусія, мотиваційні, рефлексійні, креативні вправи
		Технологія роботи з медіатекстами	Перегляд та обговорення відеотекстів, аудіотекстів, робота з методичними джерелами

Продовження таблиці 2.4.

	Навчальний¤	Технологія· розв'язання· моральних·дилем¤	Кейс-метод,· дискусія,· дебати,· займи· позицію,· бесіда¤
		Технологія· розвитку· критичного· мислення¤	Інтерактивні· вправи,· fishbone,· ромашка· Блума,· кола· Ейлера,· складання· сінквейну¤
¤	науково-· дослідний¤	Тренінгу¤	дискусія,· мотиваційні,· рефлексійні,· креативні· вправи,· рольові· та· ділові· ігри,·кейс-¶ метод¤

У вихователів необхідно сформувати знання про креативність та творчість, донести різницю цих понять через різні форми та методи роботи. У відповідності до роботи з педагогами ми визначили етапи розвитку креативності враховуючи компоненти, рівні, показники та критерії:

1) Навчальний, соціально-гуманітарний, науково-дослідний. На цьому етапі необхідно застосувати різні технології у роботі з фахівцями догшкільної освіти. До такої технології віднесемо діалогову технологію, у впровадженні якої вихователь методист застосовує форми та методи роботи:

– діалог;

– полілог;

– дискусія

– бесіда

Діалог спрямований на донесення вихователям інформації про креативність, цю форму роботи можна проводити і під час консультації з вихователями. Спілкування у данній роботі відбувається в усній та писемній

формі, так вихователь-методист може використати у даному напрямі інформаційно-комунікаційні технології та спілкуватись через соціальні мережі, месенжери та інші онлайн-засоби.

На цьому етапі рекомендуємо проводити «полілог», так учасники даної вправи висловлюють свою думку з приводу означеної теми чи ситуації. Наприклад, вихователь-методист пропонує педагогам ситуацію, яка пов’язана з дітьми дошкільного віку, їх ідеями, ініціативності на заняттях, під час ігор та інших видів діяльності. Вихователі ознайомлюються із ситуацією та висловлюють свою думку, усно або письмово, на фліпчартах, дошці, онлайн-дошці чи інших інтерактивних засобів навчання.

Дискусія передбачає також надання певної ситуації, висловлення педагогами думки, ідея цього методу полягає у тому, що учасники висловлюючи свої думки помічають протиріччя у висловленнях. Ці протиріччя набувають актуальності, у ході дискусії учасники можуть дійти компромісу, або залишити свою думку. Цей актуальний метод допомагає визнчити аспекти означеної проблеми, відкрити її нові сторони, по-новому дослідити проьлему, сприяє виникненню нових думок та ідей.

Бесіда, розповсюджений метод навчальної діяльності та донесення інформації. Під час індивідуальної чи групової бесіди педагоги знайомляться з особливостями креативного розвитку дошкільників, також висловлюють свої думки, може відбуватись обмін досвідом з метою передачі інформації та знань. Не тільки вихователь-методист використовує цей метод. Бесіда рекомендована між більш досвідченими педагогами та молодими спеціалістами, можна спланувати як обов’язкові бесіди за графіком чи за потребою молодих педагогів.

На цьому етапі також рекомендовано проводити технологію навчального тренінгу. Тренінгове заняття є актуальною та розповсюдженою формою роботи з фахівцями у сучасному освітньому просторі. Тренінги пропонуються як в очному форматі, так і онлайн, безкоштовні та за кошти фізичних осіб. На сьогодні ми можемо помітити на теренах інтернету багато пропозицій ресурсних сторінок із запропонованими тренінгами для педагогів, у розрізі нашої теми

дослідження, з креативності та творчості. У навчальному тренінгу вихователь-методист може спланувати безліч інтерактивних ігор та вправ, які необхідно провести з вихователями, спрямовувати їх діяльність на розвиток критичного мислення, генерування нових ідей та планів організації освітнього процесу з дітьми дошкільного віку. Задля проведення тренінгу необхідно підготувати матеріали як демонстраційні, так і роздаткові, спланувати командну роботу, вправи у парах та індивідуальні завдання. У плануванні та ході проведення тренгу навчального із педагогами пропонуємо застосувати такі форми та методи:

– мозковий штурм;

– бесіда;

– дискусія

– мотиваційні вправи

– рефлексійні вправи.

Мозковий штурм як інтерактивна технологія спрямована на отримання нових ідей від учасників або інформацію щодо конкретного питання чи поняття. Наприклад під час тренінгового заняття вихователь-методист запитує у учасників що вони знають та як розуміють поняття «креативність», «творчість», за допомогою маркерів та наданих ватманів вихователі у командній роботі зазначають думки про означені поняття. Також дана форма може проводитись в усному форматі, тоді учасники по черзі висловлюють свою думку, можуть дійти та винайти власне трактування означених дефініцій.

Бесіда під час тренінгового заняття проводиться переважно на початку після привітання з учасниками. У ході розповіді про креативність тренер пропонує учасникам доповнювати його думку. З урахуванням сучасних інформаційних технологій, розповсюдження використання гаджетів в освітньому процесі, тренер може організувати бесіду за допомогою онлайн-чату з педагогами. Тоді учасники мають більше часу на висловлення думки, прагнуть нестандартно, яскраво її доносити.

Дискусія під час тренінгового заняття набуває особливої актуальності. Пропонуємо організовувати дискусію на початку, в основній чи заключній

частині тренінгу. Вихователі висловлюючи свою думку визначають протиріччя, намагаються знайти компроміс, вихід із ситуації. Саме на тренінгу можемо запропонувати педагогічну ситуацію, вихователі ознайомлюються, у формі дискусії знаходять найкраще рішення.

Мотиваційні вправи доцільно також проводити у ході навчального тренінгу. Ці вправи спрямовані на формування пізнавального інтересу вихователів до означеної досліджуваної проблеми. Наприклад вихогватель-методист може надати завдання педагогам створити портрет креативного вихователя, за допомогою ватману, маркерів, стікерів інших образотворчих та онлайн засобів вихователі створюють портрет креативної особистості з її ознаками та характеристиками, знаннями, якостями, вміннями та навичками. Зазначаючи ці аспекти у портреті педагога вихователі розуміють наскільки сучасному фахівцю необхідна характеристика «креативність», яке вона відіграє значення та яке місце посідає у розвитку професіоналізму сучасних фіхівців дошкільної освіти. Також мотиваційні вправи спрямовані на виховання бажання у педагогів закладів дошкільної освіти розвитвати креативність у дошкільників, підбирати нові форми та методи роботи.

Наступною запронованою нами вправою мотиваційною є «Тайм-менеджмент креативної особистості». У цій вправі вихователі ознайомляться із означеним поняттям «тайм-менеджмент» та його трактуванням у сучасних наукових джерелах. Ця вправа мотивує педагогів до організації самодисципліни, чіткого планування часу, розподілення завдань та роботи за певними часовими проміжкамі, можливості делегування виконання завдань. Тренер у даній вправі може донести інформацію до педагогів про метод «крихітних звичок». Це педагогічні звички які дозволяють вчасно виконувати роботі завдання, правильно розподіляти свій час, влаштувати гармонію між роботою та особистим життям педагога. На сьогодні доволі не всіх вихователям це вдається, адже фахівці дошкільної освіти мають певний багаж завдань, планів які необхідно заповнити. Серед таких планів є перспективний (який передбачає планування занять із вказуванням назви заняття, його теми, мети триєдиної,

літератури та джерел, яку використовує педагог під час підготовки до занять), та календарний (у якому вихователь чітко зазначає усі види діяльності які планує з дітьми протягом дня: ігри різних видів та класифікації, заняття, спостереження, трудову діяльність, самсостійну художню діяльність тощо). Заповнення планів, звітів, журналів проведення роботи з батьками наждаль забирає час педагогів, яуий вони могли б використати для підготовки цікавої, нетрадиційної діяльності з дітьмси, це є проблемою сучасної долшкільної освіти, яка потребує негайного вирішення задля ефективної організації роботи вихователя закладу дошкільної освіти.

Наступна мотиваційна вправа, яку можна запропонувати педагогам «Мій кар'єрний шлях». У цій вправі трекнер пропонує пригадати вихователям як починалось їх навчання в коледжі або університеті, порівняти здібності на початку педагогічної роботи та зараз. Вихователі фіксують свої думки на дошці, а краще на ватмані, ця вправа рекомендована для проведення індивідуально, щоб кожен педагог міг побачити свої вже досфгнені успіхи та перспективи. Надалі учасники мріють, планують перспективи щодо кар'єрного розвитку, це можу бути бізнес план відкриття нового закладу для дітей, або організацію гурта чи онлайн-дитячого садочка, курсів та майстер-класів для дітей раннього та дошкільного віку і їз батьків. За допомогою цієї вправи педагог може визначити свої сильні та слабкі сторони, досягнення педагогічної діяльності та перспективи сучасного розвитку у сфері освіти. коли вихователі бачуть свої можливості та шляхи їх реалізації, це сприяє педагогічному оптимізму, мотивації до навчання та перенавчання, отримання нових знань вмінь та навичок, нефопмальної освіти, кращої взаємодії з вихованцями, колегами та їх батьками.

Рефлексійні вправи допомагають під час тренінгових занять підвести підсумки, визначити, що учасники зрозуміли, яку інформацію запам'ятали та чого їм не вистачило для опанування теми тренінгу. На теренах інтернет ресурсів ми можомо побачити безліч пропозицій та варіантів проведення рефлексії з педагогами, у рамках теми, яку ми піднімаємо у нашому науковому дослідженні можемо запропонувати свої варіанти профедення рефлексивних вправ та їх

планування під час роботи з вихователями.

Перша рефлексивна вправа «Корабель досягнень». Мета означеної вправи визначити які труднощі та досягнення учасники для себе визначили після тренінговог заняття. Наприклад якщо тренінг був спрямований на розвиток креативності вихователів та їх підготовки до креативного розвитку дошкільників запропонуємо такий варіант проведення: вихователь-методист надає маркери, ватман педагогам та пропонує намалювати «корабель рефлексії заняття». Також якщо тренінг займає багато часу вихователь-методист може заздалегідь роздрукувати вже готові малюнки кораблів та роздати рокожному вихователю індивідуально (це визначає тренер в залежності від кількості вправ тренінгу, часу проведення, наповнення інтерактивними вправами тренінгового заняття). Надалі тренер пропонує на кораблі зазначити ту інформацію яку вихователі запам’ятали, та які відкриття вони для себе зробили. На хвилях ппропонуємо фахівцім дошкільної освіти прописати труднощі та виклики з якими вони зустрілись під час заняття. На парусах чи інших елементах корабля пропонуємо зазначити які перспективи в означеному напрямі визначають вихователі для роботи у своїй групі. Після оформлення малюнку за бажанням, або кожен учасник може представити свою роботу, ці плакати залишаються у педагогів для того щоб тема не залишалась тільки у рамках тренінгу, а продовжувала своєї існування у нвскрізній діяльності вихователів з дошкільниками.

Наступний варіант проведення рефлексії пов´язаний і з початком заняття. Вправа «Чи здійснились мої очікування». Для цього на початку тренінгу тренер пропонує педагогам на різних зображеннях (хмаринках, цеглинках, подарунках тощо) написати свої очікування від тренінгу. Цей єтап відбувається після повідомлення теми та мети тренінгового заняття. За бажанням педагоги зачитують, представляють власні очікування, залишають їх у записниках чи на столах до закінчення заняття. У заключній частині тренінгу (це частина заняття де доцільно проводити саме вправи які спрямовані на рефлексію) тренер пропонує педагогам повернутись до своїх очікуань та визначити чи здійснились вони, представити свою думку за бажанням на загал. Ця вправа корисна не тільки

для педагогів щодо самоананлізу власної діяльності, а і для тренера, адже це можливість визначити переваги та недоліки тренінгового заняття та певних вправ які заплановані у його проведенні.

Наступною рефлексивною вправою, у ході якої вихователі визначають свою діяльність на занятті є «Креативна скарбничка педагога». Ця вправа спрямована на те, щоб вихователь зміг проаналізувати які досягнення відбулись під час заняття, які цікавинки та інформацію вихователь буде надалі впроваджувати з дітьми дошкільного віку. Хід вправи відбувається наступним чином: тренер пропонує педагогам із різних матеріалів для образотворчої дільності (нитки, папір, поролон, фарби, маркери, тощо) створити свою унікальну скарбничку креативності, для виконання цього завдання потрібно надавати не менше 20–30 хвилин. Після створення індивідуальної, унікальної скарбнички теренер пропонує вихователям написати на стікерах які знання, вміння та навички вони набули під час заняття, які вправи цікаві візьмуть у скарбничку педагогічну для проведення з дошкільниками. Після виконання означеного завдання педагоги презентують свої витвори. За нашими спостереженнями ця діяльність викликає захват та позитивні емоції у вихователів. Скарбничку після заняття фахівці дошкільної освіти забирають з собою задля реалізації планів щодо роботи з розвитку кркеативності дітей дошкільного віку.

На цьому першому етапі розвитку креативності вихователів закладів дошкільної освіти етапі також пропонуємо проводити технологію роботи з медіатекстами. На сьогодні формування медіаграмотності педагогів є актуальною проблемою. Адже месенджери, соціальні мережі переповнені інформацією. Проте, вихователі мають вміти розподіляти цю інформацію, визначати її правдивість, доцільно використовувати для освітнього процесу з дітьми дошкільного віку. Медіаграмотність є однією із характеристик сучасного педагога та креативної особистості, адже людина, яка має гнучке мислення може впевнено сприймати інформацію, знаходити шлях застосування у своїй діяльності.

У процесі впровадження технології роботи з медіатекстами пропонуємо такі форми та методи роботи з фахівцями дошкільної освіти:

– перегляд та обговорення відеотекстів;

– прослуховування та обговорення аудіоматеріалів;

– робота з методичними джерелами.

Під час організації ділності з педагогами щодо перегляду та обговорення відеотекстів можна використати уривки із дитячих мультфільмів. Так педагоги креативно навчатимуться аналізувати рівень навчального спрямування та користі мцльтфільму для дитини, обирати необхідні уривки для проведення занять, спостережень чи інших видів діяльності, креативно та творчо використовувати відеоматеріали у презентаціях та записах відеозанять для дошкільників.

Також запропонувати педагогам роботу з аудіотекстами, це дозволить вихователям підбирати необхідні матеріали для роботи з дошкільниками та саморозвитку, навчання.Робота з методичними джерелами, передбачає те, що вихователі мають теоретично ознайомитись із інформацією що стоується медіаграмотності педагогів та дошкільників. З цього напряму вмихователі мають опрацювати нормативні документи, програми розвитку дітей дошкільного віку, визначити здатності дошкільтників у цьому питанні. Так, вихователі прагнуть планувати роботу з медіаграмотності з дошкільниками, надають їм зразок щодо обробки інформації, користування соціальними тережати. Також важливо щоб педагоги донесли до дітей важливість розуміння правил і толерантності онлайн-спілкування, використання смайлів емоцій під час розмови, їх доцільність.

Отже цей єтап (навчальний, соціально-гуманітарний, наукорво-дослідний) спрямований на формування знань вихователів про соціальний запит дітей, батьків, загалом суспільства на креативного педагога. Створення мотивації у вихователів щодо розвитку креативності через різні форми та методи роботи. Велика і визначна роль на цьому етапі належить вихователю-методисту, адже він планує ці форми роботи, визначає періодичність їх проведення, добирає методи та прийоми з урахуванням рівня знань, вмінь та навичок вихователів, їх

обізнаності у темі креативності.

2) Другий єтап роботи з вихователями у напрямі креативного розвитку є навчальний ета.

На означеному етапі вихователь методист спрямовує свою роботу на те, щоб навчити вихователів бути креативними в освітньому процесі закладу дошкільної освіти. Насправді, за думкою науковців навчити креативності важко, все залежить від різня розвитку психічних пізнавальних ппрорцесів особистості, зокрема мислення, критичного мислення, логічного мислення, рівня вмінь та навичок людини, життєвого досвіду.

На цьому етапі пропонуємо до впровадження технологію розв’язання моральних дилем. Вона спрямована на те, щоб вихователі зазначили значення креативності для дітей дошкільного віку, визначили чи можна розвивати креативність у дошкільників. На думку деяких науковців, розвиток критичного мислення та креативності у дошкільників не має сенсу та результативності, адже у дітей ще не достатньо розвинуте образне мислення, недостатньо можливостей для діяльності. Ми не підтримуємо цю думку та вважаємо, що розвивати креативність у дітей необхідно в дошкільнгому віці, адже це сензитивнпий період для розвитку, отримання знань, формування якостей особистості.

Технологія розв’язання моральних дилем передбачає використання наступних запропонованих нами форм та методів роботи з вихователями закладу дошкільної освіти:

– кейс-метод;

– дискусія;

– дебати;

– займи позицію;

– бесіда.

Кейс-метод передюбачає ознайомлення фахівців дошкільної освіти з готовими кейсами, досвідом роботи з дошкільниками щодо розвитку креативності. Так, вихователь-методист може підготувати досвід роботи свій або колег, презентувати вихователям заняття, ігри на розвиток креативності,

творчості та критичного мислення дошкільників, показати педагогам можливості їх використання у режимі дня дошкільників. Кожен кейс бажано презентувати окремо, не більше трьох кейсів на одному тренінговому занятті.

Дискусія на цьому етапі набуває особливого значення. Адже ознайомившись із кейсами вихователі аналізують досвід, визначають можливості його впровадження із своїми вихованцями. Пропонуємо назви дискусій до проведення з вихователями:

– «креативність: за і проти»;

– «розвиток креативності дошкільників як сучасна проблема»;

– «чи потрібен дітям креативний вихователь?»;

– «сучасні можливості дистанційного розвитку креативності дітей»;

– «чи можливо розвивати креативність у дітей».

Ці декілька варіантів дискусій допоможуть вихователям розібратись у питаннях щодо досвідів креативності і її розвитку у дошкільників, які не були розкриті чи визначені раніше.

Дебати, цікава форма роботи з педагогами, яку можна застосувати на даному етапі. Дебати може бути доцільним продовженням, розгортанням попередньої дискусії, якщо педагоги не дійшли спільного компромісу чи думки.

Для проведення цієї форми роботи, пропонуємо визначити дискусійне питання, або протиріччя, яке виникло у ході дослідження означеної теми чи роботи з джерелами, методичними посібниками, інтернет-ресурсами. Надалі тренеру необхідно об’єднати педагогів у декілька команд, запропонувати їм визначити назви команд, час для роботи. Після підготовки команди презентують результати своєї діяльності, думки, спілкуються з іншими командами, підводять підсумок.

Метод «займи позицію» передбачає те, що вихователі висловлюють свою думку у усній та письмовій формі, але за виникненням протиріччя педагог дотримується своєї позиції, підбирає аргументи та факти щодо доказу правильності цієї позиції. Наприклад вихователь прагне донести до аудиторії педагогів, що креативність дошкільників можна і необхідно розвивати під час

занять, проте не всі педагоги погоджуються з означеною думкою. Надалі педагог із своєю позицією підбирає інформацію, факти, аргументи, продумує у якій формі він їх висвітлить і представить учасникам. Потім після презентації може відбуватись обговорення та підведення підсумків, паралельно із такою формою може виникати дискусія серед вихователів. Цей метод сприяє розвитку критичного мислення педагогів, вміння довести свою позицію, аргументувати теорію чи думку.

Бесіда також проводиться на даному етапі, пропонуємо такі назви означеної форми роботи з фахівцями дошкільної освіти:

– «креативність як характеристика сучасної дитини»;

– «розвиток креативності дошкільників в умповах сьогодення»;

– «креативний вихователь, його характеристики?»;

– «можливості дошкільників до креативної діяльності»;

– «розвиток креативності дитини у родині».

Наступною технологію до впровадження на цьому етапі пропонуємо технологію розвитку критичного мислення. На сьогодні необхідно розвивати критичне мислення у педагогів закладу дошкільної освіти закдля їх успішної та ефективної професійної діяльності, передачі знань та досвіду дітям дошкільного віку. Вихователь із розвинутим критичним мисленням завжди зможе швидко знайти вихід із робочої ситуації, нестандартний шлях вирішення проблеми, буде спонукати до подібної діяльності своїх вихованців.

У ході впровадження технології розвитку критичного мислення вихователів закладів дошкільної освіти пропонуємо такі форми та методи роботи:

– «інтерактивні вправи фішбоун»;

– «ромашка Блума»;

– «кола Ейлера»;

– «складання синквейну».

Інтерактивні вправи Fishbone (фішбоун) спрямовані на дослідження проблеми, удосконалення, закріплення знань педагогів з означеної теми. Ця

вправа використовується перневажно на тренінгових заняттях, так ми пропонуємо вихователям дослідити тему «креативність». Метод передбачає заготовки скелету «кістки риби», це мое бути надрукований малюнок чи намальований педагогами. У голові риби зазначається проблема, у хвості результат, а на кістках вихователі мають записати рішення, шляхи вирішення означеної проблеми, або запропонувати форми, методи та прийоми роботи із дошкільниками. Так, вихователі досліджують проблему креативності, і не тільки. Пропонуємо назви вправ для проведення фішбоуну з вихователями:

– «креативність дошкільників»;

– «шляхи розвитку критичного мислення дітей дошкільного віку»;

– «креативність у діяльності дітей?»;

– «саморозвиток креативності у вихователів ЗДО»;

– «креативність і творчість»;

– «генерування дитячих ідей?».

Завдяки такому методу вихователі працюють інтерактивно у командах або створюють фішбоун індивідуально, критично мислять, спілкуються, отримують позитивні емоції та наочне зображення досліджуваної проблеми після тренінгового заняття.

Ромашка блума, цікавий прийом, який спрямований на формування запитань та пошуку відповіді на них. Тренер на тренінговому занятті надає учасникам вже готову роздруковану квітку або пропонує самостійно за допомогою допоміжних матеріалів її намалювати. Потім учасники у командах чи парах визначають запитання до поставленої теми декілька цих запитань та пропонують відповіді на них. Запитання можна ранжувати як визначальне, актуальне, оціночне, рефлексивне, другорядне тощо. Цей прийом може бути проведений як на початку тренінгового заняття, так і в заключній частині.

Кола Ейлера, як інтерактивний метод роботи з вихователями закладів дошкільної освіти під час тренінгового заняття передбачає створення наочної, або онлайн діаграми, яка відображає взаємозв’язок означених учасниками елементів. Наприклад, у дослідженні теми креативності, ми можемо

запропонувати вихователям всередині або у заключній частині заняття за допомогою означеної діаграми записати елементи креативності педагогічної або креативності дошкільників. Так учасники бачуть та аргументують, презентують взаємозв´язок теми, закріплюють знання.

Складання синквейну передбачає оформлення думок учасників у формі вірша. Наприклад, ми пропонуємо вихователям закінчити думку: «Креативність моя як…» надалі у командній роботі педагоги підберають варіанти продовження думки, складають у формі вірша, намагаються сформувати у риму. Такий метод дозволяє удосконалити та закріпити знання, сприяє діяльності учасників уц команді, їх спілкування та знаходження компромісів у протиріччях.

Отже, на цьому другому етапі роботи з фахівціями дошкільної освіти необхідно використовувати різні інтерактивні методи та прийгоми, пропонувати свої варіанти проведення їх на тренінгових заняттях з урахуванням можливостей, рівня знань вихователів закладів дошкільної освіти.

3) Третій етап визначаємо як науково-дослідний. На цьому етапі пропонуємо як і на першому використовувати технологію тренінгу. Пропонуємо методи та прийоми роботи на означеному етапі:

– «дискусія»;

– «мотиваційні вправи»;

– «рефлексивні вправи»;

– «креативні вправи»;

– «рольові та ділові ігри»;

– «кейс-метод».

На цьому етапі дискусії вже проводяться за висновками досліджень проблеми. Мотиваційні вправи спрямовані на те, щоб вихователі мали бажання розвивати креативність у дошкільників. Рефлексивні вправи спрямовані на підведення підсумків роботи у системі проведених тренінгових занять досліджуваної проблеми. На цьому етапі коли вже педагоги цілком ознайомлені з інформацією щодо креативності пропонуємо проведення креативних вправ:

– «оживи предмет»;

– «незвичайна іграшка для дошкільників »;

– «мої приладдя для роботи»;

– «креативні задумки сучасного педагога»;

– «надаємо речі друге життя»;

– «наповнюємо прості групової кімнати ЗДО»;

– «креативність всюди».

У ході проведення цих вправ вихователі навчаються знаходити ідеї та шляхи нестандартного використання звичних предметів, планувати та творчо підходити до організації освітнього простору своєї групи тощо.

Рольові та ділові ігри на цьому етапі відіграють важливе значення. Вони спрямовані на те, щоб вихователі могли відчути себе на місці дитини чи батьків чи колеги, зрозуміти почуття та емоції у певних ситуаціях. Наприклад, паропонуємо вихователям об’єднатись у пари, один із учасників буде відігравати роль дитини, а інший вихователя. Пропонуємо ситуацію, що на занятті з образотворчого мистецтва (малювання) дитина виявила ініціативу і надала малюнку власні придумані елементи, а вихователь який побачив роботу дитини на занятті насварив її за невиконання роботи відповідно зразка педагога. У програванні такої ситуації педагоги зрозуміють, що не можна знецінювати дитячі ідеї та ініціативи, адже це сприяє негативним емоціям, блокує творчість дитини її розвиток.

Пропонуємо структуру тренінгового заняття для проведення з вихователями закладів дошкільної освіти з означеної теми:

– Вступна частина (привітання, повідомлення теми, мети роботи учасникам, визначення очікувань від тренінгового заняття).

– Основна чатина (розповідь, бесіда за темою, інтерактивні вправи на досоліження основних аспектів питання).

– Заключна частина (підведення підсумків, вправи спрямовані на самоаналіз діяльності протягом заняття).

У відповідності до визначеного часу відведеного на проведення тренінгових занять вихователь-методист, або педагог, який його організовує

визначає наповненість, обладнання тощо.

В означених методичних рекомендаціях ми описали основні форми, прийоми, методи роботи зв вихователями які пропонуємо до впровадження у роботу закладу дошкільної освіти.

Отже у цьому розділі нами визначено та обгрунтовано педагогічні умови креативного розвитку вихователів (координація роботи керівництва закладу дошкільної освіти для креативного розвитку вихователів; забезпечення особистісно-діяльнісного підходу до розвитку креативності вихователів; реалізація моделі креативного розвитку.), визначено аспекти та особливості їх реалізації у роботу закладу дошкільної освіти. Нами проведено констатувальний етап педагогічного експерименту, який був спрямований на визначення рівня розвитку креаитивного вихователів, запропоновано методичні рекомендації щодо роботи з педагогами закладів дошкільної освіти з креактивного розвитку.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі нами здійснено теоретичне та практичне обґрунтування проблеми креативного розвитку вихователів закладів дошкільної освіти. Актуальність креативності у наш час очевидна, вона всюди: і в анкеті з працевлаштування, і в реалізації ваших планів, і в кар'єрному зростанні, і в творчій самореалізації, і в культурі цивілізації, і в нестримному русі прогресу. Це необхідна характеристика педагога закладу дошкільної освіти, адже саме креативний педагог зможе організувати цікавий освітній процес з дітьми, спонукати вихованців до знаходження нестандартних рішень.

1. У ході дослідження визначено сутність понять «креативність», «креативний розвиток», «творчість», «педагогічна креативність» розкрито завдання креативного розвитку вихователів, визначено риси креативної особистості педагога.

2. Для формування сучасного дискурсу відносно розвитку креативної особистості необхідно враховувати широкий спектр факторів впливу. З урахуванням цих факторів визначено такі педагогічні умови креативного розвитку вихователів:

1) Координація роботи керівництва закладу дошкільної освіти для креативного розвитку вихователів.

2) Забезпечення особистісно-діяльнісного підходу до розвитку креативності вихователів.

3) Реалізація моделі креативного розвитку.

3. У ході дослідження визначено що педагогічна креативність передбачає здатність до творчого пошуку, нестандартного розв'язання педагогічних задач і характеризується за цілим рядом параметрів. Вона характеризується за допомогою таких критеріїв як швидкість (продуктивність) і гнучкість думки, оригінальність, допитливість, точність і сміливість. Нами також визначено рівні сформованості креативності: високий, середній, низький. Визначено компоненти

сформованості креативності вихователів закладів дошкільної освіти: когнітивний, мотиваційно-ціннісний, діяльнісний, рефлексивний.

4. У ході дослідження проведено констатувальний етап педагогічного експерименту на базі закладу дошкільної освіти №235 «Горошинка» м.Запоріжжя, ми провели діагностику сформованості креативності вихователів.

5. Нами розроблено методичні рекомендації щодо креативного розвитку вихователів в умовах сьогодення, запропоновані тренінгові заняття з креативного розвитку педагогів.

На нашу думку у результаті, впровадження умов та врахування запропонованих методичних рекомендацій у роботі вихователя підвищиться рівень креативності фахівців дошкільної освіти.

Отже дослідження проведене, мету роботи досягнуто.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонова О. Є. Креативність у структурі педагогічної обдарованості сучасного педагога. *Андрагогічний вісник.* 2012. № 3. С. 19–30.

2. Антонова О. Концептуальні підходи до виділення ознак креативності. *Креативна педагогіка.* 2014. Вип. 8. С. 59–67.

3. Артемова Л. В. Вчися граючись. Київ : «Томіріс», 1995. 112 с.

4. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти) : наказ Міністерства освіти і науки України від 12.01.2021 р. № 33. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0033729-21#Text. (дата звернення 12.08.2024).

5. Біла І. М. До вершин педагогічної майстерності. *Дошкільне виховання.* 2010. № 10. С. 3–5.

6. Білик Я. М. Дослідження ігрового феномену в культурі. Харків : Константа, 1998. 144 с.

7. Білик Я. М. Філософія гри в Іммануїла Канта та Фрідріха Шіллера. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філософські науки*. 2020. Вип. 2 (88). С. 157–165.

8. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. В. Т Бусел. Київ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.

9. Великий тлумачний словник сучасної української мови : 250 000 сл. та словосполучень з дод. та допов. / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ ; Ірпінь : Перун, 2009. 1736 с.

9. Волинець К. І. Методичний супровід творчої діяльності вихователя в умовах закладу дошкільної освіти. *Інноваційна педагогіка*. 2022. Вип. 44. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/41059/1/K_Volynets_MSTDVvYZDO.pdf. (дата звернення 12.08.2024).

10. Гаврилюк С. М. Професійна підготовка майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до педагогічної творчості : теорія і методика : монографія. Умань : Сочінський, 2015. 351 с.

11. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ : Либідь, 1997. 376 с.

12. Гопка О. М. Творчий потенціал особистості як наукова категорія. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Творча особистість учителя : проблеми теорії і практики. 2016. Вип. 27 (37). С. 11–14.

13. Гузій І. В. Педагогічний професіоналізм : історико-методологічні та теоретичні аспекти : монографія. Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2004. 243 с.

14. Дабіжа Л. Розвивати творчий потенціал. *Дошкільне виховання*. 2002. № 11. С. 10–14.

15. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2004. 450 с.

16. Добріна Л. Вектори творчості. *Дошкільне виховання*. 2005. № 2. С. 15–17.

17. Донченко О. С. Креативність як умова успішної професійної діяльності вихователя дошкільного навчального закладу. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова.* URL: https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/13396/Donchenko.pdf?sequence=1&isAllowed=y. (дата звернення 18.05.2024).

18. Донченко О. С. Психологічні складові професійної креативності вихователя дошкільного навчального закладу. Проблеми сучасної психології. 2017. № 1 (11). С. 23–29.

19. Донченко О. С. Розвиток професійної креативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобами арт-терапії : автореф. дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07. Київ, 23 с.

20. Дунаєва О. М. Інтерактивна технологія формування педагогічної креативності. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи.* 2007. Вип. 19. С. 138–143.

21. Ємчик О. Г. Інноваційна діяльність як вид педагогічної творчості вихователя закладу дошкільної освіти. *Acta Paedagogica Volynienses.* 2023.

Вип. 1. С. 25-30. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/22363. (дата звернення 12.05.2024).

22.Ємчик О. Г. Педагогічна творчість та самоменеджмент організатора дошкільної освіти : навч.-метод. посіб. Луцьк : [б.в.], 2021. 123 с.

23. Ємчик О. Г. Розвиток творчого потенціалу магістрів дошкільної освіти у процесі професійної підготовки : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Луцьк, 2018. 318 с.

24. Зданевич Л. В., Курило О. Й., Попович О. М. Розвиток творчого потенціалу майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти у процесі професійної підготовки. Інноваційна педагогіка. 2019. Вип. 18. URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2019/18/part_1/41.pdf. (дата звернення 12.08.2024).

25. Здібності, творчість, обдарованість : теорія, методика, результати досліджень / за ред. В. О. Моляко, О. Л. Музики. Житомир : Вид-во Рута, 2006. 320 с.

26. Зязюн І. А. Інтелектуально творчий розвиток особистості в умовах неперервної освіти. Неперервна професійна освіта : проблеми, пошуки, перспективи : монографія. Київ : Вид-во «Віпол», 2000. С. 11–57.

27. Іванченко А. О. Психологія креативності особистості : теоретико-методологічний та прикладний аспекти : автореф. дис. … д-ра психол. наук : 19.00.01. Київ, 2017. 42 с.

28. Карабаєва І. І. Пісок як матеріал для розвитку творчості і навчання. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2010. № 4. С. 21–25.

29. Карабаєва І. І. Розвиток уяви та творчого фантазування. *Практичний психолог. Дитячий садок*. 2013. № 10. С 29–37.

30. Карабаєва І. І. Формуємо у вихователів мультісенсорний підхід до організації освітнього процесу. Вихователь-методист дошкільного закладу. 2013. № 2. С. 33–39.

31. Клепіков О. І., Кучерявий І. Т. Основи творчості особи : навч. посіб. Київ : Вища школа, 1996. 295 с.

32. Корольова Л. М. Розвиток креативності особистості як науково-педагогічна проблема. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2012. Вип. 22 (75). URL: http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2012/22/29.pdf. (дата звернення 18.06.2024).

33. Крицька А. М. Методи активації професійної креативності. Актуальні проблеми психології. Психологія обдарованості. 2019. URL: http://appsychology.org.ua/data/jrn/v6/i16/17.pdf. (дата звернення 18.06.2024).

34. Кудрявцева О. А. Компоненти та показники сформованості готовності майбутніх бакалаврів дошкільної освіти до інноваційної діяльності з дітьми раннього віку. *Інноваційна педагогіка.* 2022. Вип. 46. С. 122–126.

35. Курчатова А. Формування та розвиток педагогічної творчості вихователя засобами саморозвитку. *Acta Paedagogica Volynienses.* 2022. Вип. 1. С. 85–91.

36. Листопад О. А. Теоретико-методичні засади формування професійно-творчого потенціалу майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04, 13.00.08. Одеса, 2016. 529 с.

37. Лісовська Т. Проблема професійної підготовки майбутніх фахівців з дошкільної освіти у вищих навчальних закладах. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки.* 2016. Вип. 2. С. 101–108.

38. Марущак В. Творчий потенціал особистості як одна з рушійних сил у розвитку та формуванні вчителя майбутнього. *Педагогічні науки : теорія, історія, інноваційні технології.* 2016. № 5 (59). С. 323–329.

39. Моляко В. О. Психологічна теорія творчості. Обдарована дитина. 2004. № 6. С. 2–9.

40. Моляко В. О. Стратегії творчої діяльності. Київ : Освіта України, 2008. 702 с.

41. Ніколенко К. В. Креативність як чинник соціальних змін : дис. … канд. філос. наук : 09.00.03. Кривий Ріг, 2017. 187 с.

42. Павленко В. В. Креативність : сутнісна характеристика поняття.

Креативна педагогіка. 2016. Вип. 11. С. 120–131.

43. Педагогічний словник / за заг. ред. М. Д. Ярмаченка. Київ : Педагогічна думка, 2001. 453 с.

44. Підкурганна Г. О. Теоретико-методологічні та методичні основи художньо-педагогічної підготовки студентів факультету дошкільного виховання педагогічного університету : автореф. дис. … д-ра пед. наук : 13.00.04. Київ, 2003. 40 с.

45. Підлипняк І. Підготовка майбутніх фахівців з дошкільної освіти до інноваційної діяльності. *Acta Paedagogica Volynienses.* 2022. Вип. 2. С. 30–36.

46. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів. Київ : «Академ-видав», 2006. 456 с.

47. Про затвердження професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти» : Наказ Міністерства економіки України від 19.10.2021 р. № 755-21. URL: https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-profesijnogo-standartu-vihovatel-zakladu-doshkilnoyi-osviti. (дата звернення 11.06.2024).

48. Рогачко-Островська М. С. Підготовка майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до розвитку креативного мовлення дітей передшкільного віку : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08. Одеса, 2020. 327 с.

49. Руденко Ю. А., Галятовська К. С. Методичний супровід формування мовленнєво-творчої компетентності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського.* 2018. № 3. С. 43–48. URL: http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/ 3956/1/9.pdf. (дата звернення 11.06.2024).

50. Сисоєва С. О. Основи педагогічної творчості : підручник. Київ : Міленіум, 2006. 344 с.

51. Смольникова Г. В., Семененко А. А. Особливості інноваційної діяльності в закладах дошкільної освіти. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. *Творча особистість учителя : проблеми теорії і практики.* 2018. Вип. 30. С. 129–133.

52. Смолюк С. В. Використання інноваційних технологій навчання в процесі фахової підготовки майбутнього вихователя закладу дошкільної освіти. *Інноваційна педагогіка*. 2022. Вип. 48. С. 223–226.

53. Стягунова О. О. Науково-методичний супровід професійного зростання педагога дошкільної галузі в системі післядипломної освіти. Проєктування індивідуальної траєкторії професійного розвитку педагога в контексті концепції «освіта впродовж життя» : матеріали наук.-практ. конф. з міжнародною участю (м. Краматорськ, 10 груд. 2020 р.). Краматорськ, 2020. URL: https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/conferences/article/view/7499. (дата звернення 12.03.2024).

54. Сухомлинський В. О. Вибрані твори : в 5 т. Київ : Радянська школа, 1976. Т. І : Методика виховання колективу, 1976. 637 с.

55. Тарапака Н. В., Гагаріна Н. П., Олійник Н. М. Розвиток творчого потенціалу педагогів дошкільних навчальних закладів. Кіровоград : КЗ «КОІППО», 2014. 215 с.

56. Ткаченко Л. І. Креативність і творчість : сучасний контент. Освіта та розвиток обдарованої особистості. 2014. № 9–10 (28–29). С. 32–35.

57. Товканець О. С., Плескач М. Й. Лідерські якості в професійній діяльності педагогічних працівників закладу дошкільної освіти. *Педагогічні інновації у фаховій освіті.* 2019. Вип. 1. С. 28–33.

58. Федяєва В. Л. Проблеми творчості в історії української педагогіки. *Педагогічні науки.* 2000. Вип. 12. С. 19–21.

59. Шаргіна Л. І. Технологія розвитку креативності. Київ : Шкільний світ, 2010. 160 с.

60. Шинкар Т. Ю. Напрями вдосконалення методичної роботи в закладах дошкільної освіти. *Ricerche scientifiche e metodi dellaloro realizzazione : esperienza mondiale e realtà domestiche.* 2021. № 3. С. 7–12. DOI 10.36074/logos-12.11.2021.v3.01.

61. Яцюрик А. О. Вивчення феномена креативності в зарубіжній психології. *Проблеми сучасної психології.* 2013. Вип. 20. С. 807–818.

62. My First Baby Games / Public Domain. URL: https://www.harpercollins.com/products/my-firstbaby-games-public-domain?variant=32117650227234 (дата звернення: 02.10.2021).

63. Linda D. Smart Pedagogy of Game-based Learning. Riga : Springer Nature B.V., 2021. 238 p.

64. Opie I., Opie P. Children's Games in Street and Playground. Oxford, MA : Oxford University Press, 2013. 464 s. URL: https://www.amazon.com/Childrens-Games-Street-Playground-Iona/dp/1782500324 (дата звернення: 02.10.2021).

65. Pyle A., Danniels E. A continuum of play-based learning : The role of the teacher in play-based pedagogy and the fear of hijacking play. *Early Education and Development*. 2017. № 28 (3). P. 27–289.

66. Zosh J. M., Hopkins E. J., Jensen H., Liu C., Neale D., Hirsh-Pasek K., Solis S. L., Whitebread D. Learning through play : A review of the evidence. White paper. The LEGO Foundatoin, 2017. 40 p.

ДОДАТКИ

Додаток А

Анкета для вихователя закладу дошкільної освіти «Чи притаманна вам креативність?»

1. Як часто ви продукуєте нові ідеї? _____
2. Чи здатні ви їх впроваджувати самостійно? _____
3. Як ви ставитеся до труднощів, чи вмієте їх долати? _____

_____

4. Чи любите ви ризикувати?_____
5. Чи може нове бути шкідливим? Як запобігти цьому?_____

_____

_____

6. Ви маєте творчий потенціал?_____
7. Якщо ви бачите щось цінне у роботі колег, то:

– копіюєте;

– творчо використовуєте;

– заперечуєте.

8. Чи вмієте ви бути «оригінальним» у роботі? Подобається це вам чи ні?

_____

9. Ви завжди досягаєте своєї мети?_____
10. Чи аналізуєте ви свої помилки?_____
11. Як ви ставитеся до критики? Чи самокритичні ви? _____
12. Якщо якась ідея захоплює вас, ви керуватиметесь нею? _____
13. Чи вірите ви у позитивний результат, коли починаєте нову справу? _____
14. Чи були невдачі у вашій професійній творчості? Як ви ставитеся до них?

_____

15. Чим, на вашу думку, відрізняється «педагогічна майстерність» від

«педагогічної творчості»? _____

_____

Тест «Креативність, творчий потенціал педагога»

Щоб краще пізнати рівень своєї креативності пропоную вам пройти тест креативності.

Візьміть, будь ласка, аркуші з табличною розміткою.

Виберіть один з варіантів відповідей.

1. Чи вважаєте ви, що світ який вас оточує, можна зробити кращим?

а) Так.

б) Ні, він і так досить хороший.

в) Так, але тільки трохи.

2. Чи здатні ви своїми зусиллями змінити цей світ на краще?

а) Так, у більшості випадків.

б) Ні.

в) Так, але в окремих випадках.

3. Чи вважаєте ви, що ваші ідеї могли б забезпечити значний прогрес у поліпшенні справи освіти?

а) Так.

б) Так, але за сприятливих обставин.

в) Лише певною мірою.

4. Ваші творчі можливості та прагнення допоможуть у майбутньому змінити дещо кардинально?

а) Так, напевно.

б) Це малоймовірно.

в) Можливо.

5. Коли ви плануєте розпочати якусь справу, ви завжди переконані в позитивному варіанті її вирішення?

а) Так.

б) Часто маю сумніви.

в) Так, завжди.

6. Чи мрієте ви зайнятися справою, про яку мало що знаєте?

а) Так, невідоме завжди приваблює.

б) Невідоме мене не цікавить.

в) Усе залежить від характеру цієї справи.

7. Вам необхідно виконати незнайому справу. Чи відчуваєте ви бажання зробити це досконало?

а) Так.

б) Задовольняєтесь тим, чого встигли досягти.

в) Так, але тільки тоді, коли мені це подобається.

8. Якщо справа, якої ви не знаєте, вам подобається, чи прагнете дізнатися про неї якомога більше?

а) Так.

б) Ні, хочу навчитися тільки основного.

в) Ні, хочу задовольнити тільки свою цікавість.

9. Коли вас спіткає невдача, то:

а) Розчаровуєтеся, втрачаєте інтерес.

б) Припиняєте дію, бо її здійснення стає нереальним.

в) Продовжуєте робити свою справу, навіть тоді, коли перешкоди подолати важко.

10. Виходячи з ваших міркувань, професію слід обирати відповідно до:

а) Своїх можливостей, подальших перспектив для себе.

б) Соціальної цінності та її престижу.

в) Переваг, які вона забезпечить.

11. Чи легко ви можете зорієнтуватися на маршруті, який уже пройшли?

а) Так.

б) Ні, боюся заблукати.

в) Так, але тільки там, де місцевість сподобалась та запам’яталась.

12. Чи зможете ви, прослухавши лекцію, зразу переказати увесь її зміст?

а) Так, без проблем.

б) Усього згадати не зможу.

в) Запам’ятовується лише те, що цікавить.

13. Коли ви чуєте слово незнайомою вам мовою, чи можете його відтворити по складах, без помилок, не знаючи його значення:

а) Так, без великих труднощів.

б) Так, якщо це слово легко запам’ятати.

в) Відтворю, але не зовсім правильно.

14. У вільний час я люблю:

а) Залишатись на самоті, міркувати.

б) Бути в компанії.

в) Мені байдуже бути на самоті, чи в компанії.

15. Ви займаєтеся справою і припиняєте її тільки тоді, коли:

а) Справу закінчено і виконано бездоганно.

б) Більш-менш задоволені результатом.

в) Не все ще вдалося зробити.

16. Коли ви на самоті, то:

а) Мрієте про якісь абстрактні речі.

б) Шукаєте собі конкретну справу.

в) Іноді міркуєте про речі, пов’язані з роботою.

17. Якщо якась ідея захоплює вас, ви міркуєте над нею:

а) Незалежно від того, де і з ким ви перебуваєте.

б) Роблю це тільки на одинці.

в) Там, де буде більш-менш спокійно.

18. Коли ви відстоюєте якусь ідею, то:

а) Можете відмовитися від неї, якщо вислухаєте переконливі аргументи опонентів.

б) Тримаєтесь своєї думки, якими б не були аргументи.

Поміняєте свою думку, якщо супротив буде міцним.

Тест на оцінку вербального креативного мислення

1) завдання «Задайте запитання», будь-які, але не прості;

2) завдання «Відгадайте причини», перерахуйте велику кількість причин того, що сталося;

3) завдання «Відгадайте наслідки»;

4) завдання «Плоди удосконалення», придумати більше цікавих і незвичайних способів зміни відомого в побуті предмета;

5) завдання «Незвичайне вживання» відомого в побуті предмета;

6) завдання «Незвичайні питання» до вдосконаленого предмета з п'ятого завдання;

7) завдання «Давайте уявимо» незвичайну ситуацію і велику кількість здогадок про можливі наслідки цієї ситуації.

Карта самоаналізу педагога щодо креативної діяльності педагога та організації відповідної роботи з дітьми дошкільного віку

1. Чи були дотримані правила індивідуального підходу, врахування індивідуальних особливостей дітей в організації їх креативного розвитку?

Так _____

Ні _____

2. Якою була ваша позиція педагога:

поряд з дітьми _____

над дітьми _____

інше _____

3. Чи могли ви підібрати форми та методи роботи з дитиною дошкільного віку щодо розвитку її креативності?

Так _____

Ні _____

4. Чи виникали труднощі у роботі з дитиною щодо розвитку креативності?:

так _____

ні _____

інше _____

5. Ваша реакція педагога на труднощі, які виникали у дітей:

критика _____

підтримка _____

заохочення _____

інше _____

6. Чи прислухаєтесь ви до думок та ідей дітей?

Так _____

Ні _____

Інше_____

7. Чи змогли ви встановити контакт з дитиною якщо вона виявляє ініціативу?

Діалог на рівних _____

Монолог _____

Інше _____

8. Який підхід педагога до дітей переважав у вашій діяльності?

Директивний _____

Ігровий _____

Інше _____

9. Чи змогли ви спланувати подальшу діяльність з дитиною?

Так _____

Ні _____

Важко відповісти_____

10. Чи була у вас невпевненість під час взаємодії з дітьми з розвитку креативності?

Так _____

Ні _____

11. Чи співпрацювала дитина з педагогом? Як? _____

_____

12. Чи змогли ви надати оцінку власної самодіяльності з дітьми

_____

Додаток Б

Тренінгові заняття для вихователів на тему «Креативність»

Тренінгове заняття для вихователів з розвитку креативності та творчості.

Мета:

1. Сприяння розвитку професійно-творчої активності, розкриття внутрішнього потенціалу кожного педагога, активізація потреби пізнати себе, формування професійних мотиваційних аспектів.

2. Уточнення та систематизація знань педагогів щодо факторів розвитку творчості.

3. Стимулювання розвитку творчої уяви, фантазії, розвиток оригінальності та гнучкості мислення педагогів.

4. Створення доброзичливої, творчої атмосфери, згуртування учасників, сприяння їх взаємодії та активності під час виконання будь-яких творчих завдань, зняття емоційної напруги.

1. *Знайомство. «Порахуємо драже»*

Пригощаємо групу кольоровими цукерками.На підготовлених листочках є ряд математичних завдань. Центральне з яких - написати і озвучити стільки рис характеру – скільки було обрано драже.

2. *Вправа «Правила спільної роботи» (5 хв)*

Мета: налагодження роботи з ефективним використанням часу і спільне вироблення правил поведінки учасників в групі.

Ресурсне забезпечення: картки з правилами спільної роботи, маркери.

Для успішної нашої співпраці повинні дотримуватись певних правил. (Тренер зачитує правила – учасники погоджуються залишити їх або пропонують власний варіант).

Правила роботи в групі:

1. Ми поважаємо права власні й інші.

2. Ми маємо право на помилку, ми вчимося на своїх помилках.

3. Ми ніколи не сміємось з чужих помилок.

4. Ми завжди допомагаємо один одному.

5. Ми слухаємо, що нам хочуть сказати інші та, якщо потрібно, запитуємо.

6. Ми свою частину роботи намагаємось виконати якнайкраще.

7. Ми цінуємо толерантність, точність,ввічливість.

8. Світ навколо нас вирує, а ми – «тут і зараз» – вчимося.

9. Найдорогоцінніше, що у нас є – це Ч А С, використаймо його для себе найефективніше.

3. Вправа «Ялинка очікувань»

Мета: з'ясування очікувань педагогів від заняття.

Матеріали: зображення Новорічно-математичної ялинки, стікери – новорічні іграшки для запису очікувань від заняття за кількістю учасників.

Учасники тренінгу записують власні очікування від тренінгу на стікерах, озвучують та наклеюють на зображення ялинці.

4. *Мозковий штурм* «Ідеальний вихователь: який він?» (робота в групах) Тренерський вступ: Виховання та навчання дитини – це особлива професія, яку не можна порівняти ні з якою іншою справою. Вона має ряд специфічних особливостей. Ми маємо справу з найскладнішим, неоціненним, найдорожчим, що є у житті – з людиною. Від нас, від нашого вміння, майстерності, мистецтва, мудрості залежить її розум, характер, воля, її життя, її щастя. Кінцевий результат педагогічної праці можна побачити через певний час.

Педагогічна професія – це людинознавство, постійне проникнення в складний духовний світ людини. Педагог, якому суспільство довірило навчати та виховувати дітей, повинен бути професіоналом своєї справи, гуманістом, володіти високою педагогічною культурою. Який же він, ідеальний вихователь?

– Давайте про це поміркуємо разом. Свої думки зображуємо на ватмані.

1 група – з сторони дітей

2 група – з сторони батьків

3 група – з сторони колег.

5. *Вправа «Кути»*

Мета: обговорення думок по колу, відпрацювання єдиної думки. Кожна група отримує олівець одного кольору та аркуш паперу. Перед групами ставиться ряд запитань:

Перша група. Що заважає вихователю творити?

Друга група. Що спонукає вихователя творити?

Вихователі роблять малюнки і передають свій варіант відповідей іншим групам, ті – доповнюють і також передають наступним. Листи переходять усі кути.

Зразки думок:

1 група – відсутність таланту; – небажання, байдужість; – низький професійний рівень; – нелюбов до своєї праці; – побутові умови; – ставлення держави до вихователя.

2 група – бажання вихователя зацікавити дітей своїми заняттями і в результаті цього отримати від них бажання отримувати нові знання, співпрацювати з одногрупниками.

6. *Експрес-повідомлення тренера «Риси творчої особистості»:*

– творчій особистості не властивий конформізм. *Саме* незалежність суджень дає змогу знаходити шляхи, якими через страх виглядати смішно не насмілюються йти інші люди;

– хоча *творча* людина і відверта, користується популярністю, але їй нелегко увійти в життя соціальної групи;

– *творча особистість* лише тоді *сприймає* загальноприйняті цінності, коли вони збігаються з її власними;

– вона не догматик, її *уявлення про життя* та суспільство, про сенс вчинків можуть бути неоднозначними;

– допитлива, *постійно прагне об'єднати* дані з різних галузей;

– полюбляє бавитися, в неї з'являється безліч чудернацьких ідей, має дитячу здатність дивуватися й захоплюватися;

– полюбляє мріяти, може дивувати інших через те, що впроваджує в життя «безглузді» ідеї, інтегруючи ірраціональні аспекти своєї поведінки.

Умови, що заважають виявленню творчості:

– стереотипи мислення;

– страх помилитися, прагнення не оригінально розв’язати завдання, а отримати високу оцінку;

– надто велике бажання може гальмувати творчий процес щоб імпровізувати, потрібне натхнення;

– однопланові знання не сприяють творчості, потрібні широкі інтереси в різних життєвих сферах;

– страх бути в центрі уваги, небажання здаватися «білою вороною», екстравагантною.

7. *Математична руханка.* Повторити рухи – математичні фігури.

8. *Вправа «Кошик творчих ідей»*

Мета: стимулювання творчої уяви й фантазії, розвиток оригінальності, швидкості та гнучкості мислення.

Інструкція: подумайте, обговоріть у групі і запишіть якомога більше способів використання звичайного предмета (наприклад, канцелярська скріпка) і його нових призначень.

Оцінюються: продуктивність використання завдання шляхом підрахування кількості відповідей за певний інтервал часу; гнучкість – кількість переключень з одного об’єкта на інші; оригінальність – за частотою такої відповіді в однорідній групі.

Презентації груп. Висновок.

7. Асоціативні тести «Кольорові двері» – це інструмент, який допомагає краще пізнати і зрозуміти самого себе, оскільки в таких тестах відповіді нам підказує наша підсвідомість, а воно, як відомо, знає про нас набагато більше.

8. Арт терапія. Малюнок кавою під легку музику та арома-лампу.

Арт-терапія – це вид психотерапії та психологічної корекції, заснований на мистецтві та творчостіУ вузькому сенсі слова під арт-терапією зазвичай мається

на увазі терапія образотворчим мистецтвом з метою аналізу та позитивного впливу на психоемоційний стан людини.

10. Вправа прощання «Аплодисменти»

Ми з вами добре попрацювали. На завершення нашої роботи я пропоную уявити на одній долоні посмішку, на іншій – радість. А щоб вони не втекли від нас, їх треба міцно-преміцно поєднати в аплодисменти.

Конспект тренінгового заняття для вихователів з розвитку креативності та творчості.

Творчість та активність важливі для педагога, оскільки вони дозволяють йому створити сприятливі умови для співпраці з дітьми. Успішність педагога залежить від його здатності до нестандартного мислення, пошуку ефективних шляхів вирішення проблем, відкритого ставлення до себе та інших, а також від впевненості в власних силах та готовності до вдосконалення. Самореалізація та розвиток творчих здібностей є важливими для задоволення особистісних потреб педагога і досягнення успіху в освітньому процесі.

Мета: розвивати уяву, креативне та логічне мислення; виховувати доброзичливість, вміння працювати в команді, налагоджувати тісну взаємодію; закріпити знання педагогів про творчість та креативність; сприяти психічному розвитку та особистісних якостей кожного учасника, виявити його творчій потенціал, посилити креативний підхід до створення продуктивних творчих завдань; формувати позитивне ставлення до власних здібностей.

Вправа №1 «Картки креатив»

Мета: виявити показники, що сприяють чи заважають розвитку творчості; познайомити учасників зі своїми власними думками та емоціями.

Обладнання: картки з різними сюжетами.

Хід: На столі розкладаються картки «Креатив», кожен учасник вибирає картку асоціацію, до якої він відносить себе в даний момент. Маленька презентація себе в даний момент по картці.

Вправа №2 «Світ сповнений казками»

Мета: активізувати образну пам’ять і творчу уяву, розвивати швидкість та гнучкість думки, вміння міркувати нестереотипно.

Хід: Кожний учасник по черзі витягує зі скриньки конверт із описом знайомої всім казки. Необхідно прочитати вголос цей опис і відгадати, про кого або про що саме йдеться.

Вправа №3 «Продовж фразу»

Мета: сприяти розвитку сміливості у висловлюваннях, дотепності, допитливості та гнучкості думки.

Хід: Учасникам пропонується продовжити ланцюжком вислів: «Якби я був (була) явищем природи, то …»

Вправа №4 «Нісенітниця»

Мета: сприяти взаєморозумінню та спілкуванню між учасниками, підвищити свідомість про власні думки і почуття.

Хід: Кожен учасник отримує аркуш паперу і записує на ньому відповідь на запитання ведучого. Після цього загинає аркуш так, щоб його відповіді не було видно, і передає сусіду, який сидить праворуч. Той письмово відповідає на наступне запитання ведучого, знову загинає аркуш і передає далі. Коли запитання закінчуються, кожен учасник розгортає аркуш, що опинився у нього в руках, і вголос, як один текст, читає записані на ньому відповіді.

Додаток В

Результати виконання вихователями вправи «Фішбоун» з теми «Розвиток креативності дітей дошкільного віку»

